

שירים, תפילות ומאמרים מאז השבעה באוקטובר

תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם

אסופה לשמחת תורה ה'תשפ"ה

עריכה: שרה סגליכץ

ישיבת יחדה
בית המדרש סגור
הרבים ישראל

גלריה רשומה
אמנות עכשווית בשות הרבים

בשנת הרבים
היהדות ישראלית

גלגלית
לדבר גלויות
על מה שכמוס

ציון
קדילה ארבישראל

בית ישראל
אמנות קולנועית

כפר הול

משיב הרוח

מבוע
מחשבות

הקול
מכון
למחקר
יהדות

בית המדרש לרבנים
ע"ש שכתר לרבנים
Rabbinical Seminary

הדר
חברת יצירה ופז

מכון שידים
אליעזר ורחמים הקיבוץ

THE HONEY FOUNDATION
FOR ISRAEL

Proudly Funded By
UJA Federation
NEW YORK

מ
המדרשה
בארנים
יצרים יהדות ישראלית

רבנות
ישראלית

SHALOM HARTMAN
מכון הרטמן
INSTITUTE

אסופה חמישית מתוך סדרת אסופות דיגיטליות
תשרי ה'תשפ"ה / אוקטובר 2024

לחצו להורדת קובץ מותאם להדפסה ביתית <<

עריכה: שרה סגל־כץ

ניהול: שרה סגל־כץ ועינבר בלזר־שלם

הפקה: עדן לויטה

הציור על הכריכה: יעל בן שלום, תהומות, 2020, פחם, גרפיט ופסטל

על עץ לבוד, www.yaelbenshalom.com

אוצרות גלריה רשותה: ייני אהרן

עיצוב ועימוד: חן יאקה־שומרון | סטודיו לימונדה

התכנים באסופה מצויים באתר המקוון מגזין גלויה

מרכז גלויה | www.gluya.org

רשות הרבים | www.rashut-harabim.org

© 2024 כל הזכויות שמורות למרכז גלויה ולרשות הרבים

כל זכויות היוצרות והיוצרים בסדרת האסופות הדיגיטליות בחודש

תשרי-אוקטובר שמורות למחבריהם. האסופות הופקו ללא כוונת רווח.

המערכת עשתה כל שביכולתה לאתר את בעלות ובעלי היצירות ולקבל את

הסכמתם להכללת יצירותיהם בספר זה. באם נפלה שגגה, אנא פנו אלינו:

gluya@gluya.org

תוכן העניינים

12	קריאת תהום אל תהום מתוך השברים והמשברים הרבנית שרה סגל-כץ
16	נזכור רינה לבנון
17	שש הקפות אביבית כהן
19	שמות החטופות והחטופים שנמצאים עדיין בשבי

בער העקט מתפרק לאותיות

21	6:29 רוני אלדד
23	הצעה אבישי חורי
24	פגע הזמן היהודי יחזקאל רחמים
26	בלי-ראשית צפנת בן דוד
27	7.10.2023 רחלי יעקב

פוגרום
28 עמיחי חסון

ציור: תהומות
29 יעל בן שלום

חוט השערה בין חג לאסון

חוט השערה
31 אורית כרמל רפאלי

ערבות בוכיות
32 אביבית כהן

* (וְכַל הַהוֹשָׁעוֹת מִהַשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה)
33 אדרת אליסף

* (רַגַע לְפָנַי שֶׁפָּרְקְנוּ כְּלִיל)
34 חגית זוהרה מנדרובסקי

ביום ההוא
35 אריאלה בהלול-דימנד

הזמן האחר
36 מיכאל זץ

שברים
37 כנרת מגן

ציור: תהומות
38 יעל בן שלום

זְהוּרִית חֲתֻכָּה נִפְשֵׁי כִתְעַר

- 40 מאז השביעי באוקטובר
צליל ים
- 41 גם וישן שומר ישראל
רבקה לוביץ
- 42 אילה
איריס אליה־כהן
- 43 זה רק מקרי
אורית קלופשטוק
- 44 דינה
סמדר פלק־פרץ
- 45 דרום אדום
יפעת גדות
- 46 יגון
איריס אליה־כהן
- 47 קרעים בזמן
כנרת מגן
- 48 ואין קול
צפנת בן דוד
- 49 * (מִפְחִיד אוֹתִי הַחֶשֶׁךְ)
תמרה לילך מזומן

50 מלחמה
לאה צבי דובז'ינסקי

51 * (מוֹטָב אָמוּת וְאַתִּיּוֹת חֲמֵלָה בְּעַד צְעִיף עֵינִי)
רתם אלדר היבש

52 ציור: תהומות
יעל בן שלום

האבלות בזמן הווה קרסה אל העבר

54 חוקים של עבר ממושך
נועה שורק

56 קינה לארץ אהובה
ליאורה אילון

58 קינה: איכה ישבה בדד
נורית הירשפלד סקופינסקי

60 * (השומע קול הרעם מְבַרֵךְ)
אריאלה נידם־פרץ

61 יד
עומר ארבל

62 הביתה
נעמה פריש

63 לוחמת אור
קלרינה פריבורקין

- 64 * (להאחז בכירות הגז)
רתם אלדר היבש
- 65 אוריגמי
אריאלה נידם־פרץ
- 66 תקווה
צליל ים
- 67 בינה מלאכותית
עדי סגל ויסברגר
- 68 עוד ישמע
חיים א' רכניצר
- 69 שפה חדשה
מיכאל זץ
- 70 סבתא אסתר הייתה אומרת
איריס אליה־כהן
- 71 ציור: תהומות
יעל בן שלום

ALL YOUR BREAKERS AND BILLOWS HAVE SWEEPED OVER ME

- 73 **No side of the abyss stands alone**
Rabanit Sarah Segal-Katz

- 76 **El Maleh Rachamim**
Prayer for the Victims of October 7
Rabbi Tamar Elad-Applebaum
and Rabbanit Sarah Segal-Katz

78 **Sleeps and Slumbers,
The Guardian of Israel**
Rivkah Lubitch

79 **Lamentation for a Beloved Land**
Leora Eilon

81 **O How She Sat Alone: A Lamentation**
Nurit Hirschfeld-Skupinsky

83 **(In the days wheneach hour collides) ***
rabbi oded mazor

84 **Suggestion**
Avishai Huri

85 **7.10.2023**
Racheli Yaakov

86 **A Moment Before**
Hagit Zohara Mendrowski

87 **A Hairsbreadth**
Orit Carmel Refaeli

88 **Weeping Willows**
Avivit Cohen

89 **Jewish Time**
Yehezkel Rahamim

90 **Fragments**
Kinneret Magen

91 **It's Only**
Orit Klopstock

92 **Ayala (A Doe)**
Iris Eliya-Cohen

93 **I am Scared of the Dark**
Tamara Lilach Mezuman

94 **Red South (Darom Adom)**
Yifat Gadot

95 **The Other Time**
Michael Zats

96 **Sorrow**
Iris Eliya-Cohen

97 **Together**
Michal Golani

98 **October 7th By the Ohio River**
Rabbi Haim Rechnitzer

99 **A New Language**
Michael Zats

100 **Grandma Esther Used to Say**
Iris Eliya-Cohen

101 **ציור: תהומות**
יעל בן שלום

הצעות לאופני ציון שמחת תורה השנה

- 103   לְשִׁמְחָהּ מַה זֶה עֲשֵׂה?
כיצד נשמח בתורה השנה?
הרבנית שרה סגל-כץ
- 106   איך חיים עם האיננו הזה
מיכל יחיאלי קופנהגן
- 109   נגיל ברעדה -
שמחת תורה ביום השנה לטבח השבעה באוקטובר
ד"ר רננה רביצקי
- 118   הקפות תשפ"ה - הצעה מותאמת
הרב רונן לוביץ
- 131   'חזק ואמץ' ו'מנוחה לישראל':
קריאת שתי ההפטרות של שמיני עצרת
ושמחת תורה השנה
אילנה עב"ו גולן
- 135   * (אַנִּי תוֹרָה)
הַרְבֵּה מְרִים גֵּ'אנו
- 136   זכור אב גרסת שמחת תורה התשפ"ה
הרבנית שלומית פיאמנטה
- 138   יזכור תשפ"ה
רבי נריה רפאל כנפו וצוות התפילה בקהילת ציון
- 141   אֵל חַי יִפְתַּח אוצרות שמיים גרסת תשפ"ה
הרבנית שלומית פיאמנטה

- 145 יזכור תשפ"ה
ד"ר אריאל פיקאר
- 148 יזכור - לחללי טבח שמחת תורה
הרב בנימין הולצמן
- 149 תפילת אחינו כל בית ישראל

קריאת תהום אל תהום מתוך השברים והמשברים

מוקדש לזכרה של שיראל גולן ז"ל,
שורדת הנובה שנמצאה ללא רוח חיים השבוע, ביום הולדתה ה- 22

"הַזְמַן הוֹלֵךְ וּמְתַאֲקָה לְזְמַן אֶחָד, / אֵךְ לֹא בְּאַרְחַ גְּאֵלִי, כִּי בְּקָרִיסָה,
בְּנִגְיָסָה / בְּמִשְׁגֵי הַזְמַן", כותבת נועה שורק ומתארת את האשליה
והמתח בין השניים. עם הכניסה לחג 'שמחת תורה' ישנה ציפיה
כי התורה תשיב את הנפש, הן כהפחת חיים ממשניים והן בהפחת
חיי רוח. בכל שנה יש ציפיה כזאת, השנה אנו מגיעות ומגיעים
עם יותר מכוונות. הציפיה יכולה להיות גדולה יותר או קטנה יותר,
אך עודנה קיימת.

באסופה זו כלולים שירים, תפילות ומאמרים כהצעה נוספת
למשענת במהלך חודש תשרי/אוקטובר. במהלך האסופה אפשר
לחוש היטב את השיבה אל רגע התחלת מתקפת השבעה באוקטובר
בבוקר החג. בדומה לאסופות הקודמות איגדנו קולות מגוונים
המביעים התמודדויות שונות לאורך כל השנה שעברה עלינו ועם
הימשכות המלחמה והשבי של החטופות והחטופים.

בפרק המאמרים באסופה אפשר לצאת למסע בירור ולימוד נוסחי
תפילה חלופיים שיתאימו יותר לזמן הזה, מציאת פרשנויות חדשות
למילים המוכרות, וכל זה בניסיון לחבר בין השמחה המיוחסת לחג
לבין תחושת האבל המתמשכת.

לקראת סופה של האסופה תמצאו פרק מאמרים עשיר של תלמידות ותלמידי חכמים ומובילי קהילות, המציעים דרכים שונות לעיצוב היום הזה ולמציאת דרך הזהב שתיתן מקום לשמחה לצד העצב.

פרק נוסף שמופיע לראשונה בסדרת אסופות זו, אוחו בתוכו תרגומים לאנגלית של שירים מהאסופות הקודמות וכן חדשים, מתוך הבנה כי כל שקורה לנו כאן מחובר בחוטים בלתי נראים לקהילות יהודיות היושבות בתפוצות.

במעשה התרגום איננו מביאים רק את ה'שפה' הישראלית, אלא את הכתיבה שרלוונטית ליחידים, למשפחות ולקהילות ברחבי העולם היהודי. השיחה ההדדית תמיד מתקיימת, והשנה התחושה החזקה היא שגם ישנה קריאה ברורה בין תהום לתהום. פרק זה פונה גם ליהודים מחוץ לישראל, שהושפעו ומושפעים לגמרי מההתרחשויות שבישראל, כי האדמה של כולם רועדת.

יותר מהכול, אסופה זו, כשמה, באה להזכיר לנו: אין תהום שעומדת לבד. יש חוש המשוך בין התהומות. הסבל יכול לכאורה להתקיים בתהום אחת, אבל יש לו השפעה גם על אחרת. גם כשנדמה כי יש המבדיל בין התהומות, הרי שתהום היא תהום היא תהום.

באסופה זו מונחת הזמנה להכיר בעומק הבור של כל אחד ואחת מאתנו ולבוא עם חמלה ועדינות לגעת בהן. הצער הרחב של השנה הזו מספר לנו שכל תהום מהדהדת את רעותה; והדיאלוג מתקיים כל העת - בקול ממשי ובדרכי חיבור שקטות וסמויות מהעין.

אם ישנה קריאה מהותית היוצאת מאסופה זו, הרי היא הבקשה והתפילה כי התהומות שלנו יפגשו זו את זו. התהום שכאן, בארץ, וזו שמעבר לים; תהום בדידותם של הניצולים ושותתי הכאב ותהום כל מי שחשים שיש חובה לשמוח, אף על פי כן.

זעקה עולה אלינו מן התהומות, בהגיע עונת החגים מבלי שהסבל נחתם. זעקה בלתי נשמעת מהמנהרות והתעלות שבהן כבולים חטופות וחטופים, וזעקתן הגוברת של משפחותיהם וקהילותיהם. גם אם אנו חשים חסרי אונים לנוכח המציאות, עמם אנחנו בצרה.

התהומות שלנו פועים אל מול וגם יחד עם תהומות הסבל בזעקה תמידית, כבשיר 'אילה' של איריס אליה-כהן: "אֲנִי רוֹאָה אוֹתָךְ מְאֻפְלוֹת עֵינַיִךְ / זְהוּרִית חֶתְכָּה נְפֹשִׁי כְּתֵעַר", ועם ההבטחה שהבטחנו מרגע המתקפה ועוד לא פרענו אותה במלואה "אֵילָה נְשִׁיב אוֹתָךְ מְטֻלָּף רֵעַ צְפָרְנַיִם / עוֹד סְמוּךְ הַיּוֹם".

בשורת מותה של שיראל גולן ז"ל טלטלה אותנו רגע לפני פרסום אסופה זו. היא מחזקת את תפילתנו כי לא נעמוד עוד לבד. אם נעמוד יחד, כך אנו מקוות, נוכל לשאת יותר, כמו שאנו נושאות ונושאים את ספרי התורה, יחד, מוקפים במעגלים ובקהילות.

"אֵת לֹא תִקְחִי מִמֶּנִּי אֵת הַחֲמֵלָה וְלֹא אֵת הָאֲהָבָה", כותבת לאה צבי דובז'ינסקי הפונה לישות האמורפית 'מלחמה', ומוסיפה: "אֵת נְשַׁמְתִּי, לֹא תִשְׁחִיתִי / אֲנִי אֶשָּׂאֵר אֲנִי". מילים אלו עומדות בתבנית שירית המבטאת הבטחה ניצחת, בבחירת ניסוחים נאיביים במידת מה, ובד בבד נשאלת השאלה: האומנם נישאר אנחנו, האומנם

נשמתינו לא יישחתו מתוך מאורעות וזוועות הזמן הזה? ומי נהיה בסופם? האם שמחת תורה השנה תוכל להיות לנו עוגן להיאחז בו בחמלה ובאהבה?

שהרי הצרות - מתרגשות עלינו מעצמן, ואולי דווקא השנה אנו זקוקים לריקוד של יחד, כדי לרקוע ברגלינו את הכאב, כדי להישען שכם אל שכם ולחוג יחד במעגלי תמיכה, כדי לטעום מהאותיות המתוקות של התורה ולשאוב ממנה כוחות ורוח של אור וטוב - בעיניים דומעות ובלב שבור שלא ממשיך להיות פתוח בציפיה.

בתפילה לבראשית ולעולם של אחרי התוהו ובוהו,
הרבנית שרה סגל-כץ

נזכור רינה לבנון

נזכר את אחינו ואת אחיותינו, הנאמנים והנאמנות, האמיצים והאמיצות
שאבדנו בתוך אימת המלחמה.

נזכר את העינים הנוצרות, את החבוק החם, את הלב הבוטח,
את אלבומי התמונות, את ספורי החיים,
את הכתמים שנכנו בעמל רב ונשרפו ברגע.
את המשפחות האוהבות, את היופי, את התקנה,
את העינים המביטות אלינו נכוחה.

תהא נפשן של ההולכות וההולכים מעמנו צרויה בצרור החיים,
וזכרון קשור אלינו בחוט דק של חיים,
כאגדת פרחי בר ומי גשם,
קצבים, שלוליות זהבות, שקדיות,
הרדופים ותות-עץ,
צחוק נשא על טיסת נדנדות,
לב פועם, צדינות וקמלה.

גַּם בְּאוֹקְטוֹבֵר הַזֶּה כְּמוֹ בְּכָל שָׁנָה
צְפוּרֵי נְשִׁיר כְּחִלּוֹת הַשָּׂדֶה הִגִּיעוּ לַחֲצִירָנוּ
לְקִרְאֵת הַחֹרֶף נִמְלִי קִצִּיר לְקִטּוֹ זְרָעִים
גַּם אֶת תְּפִלַּת הַגֶּנֶשׁם אָמַרְנוּ
וְרַגַע לְפָנַי שְׂמַחְנוּ
לֹא הָיָה כָּל סִימָן
אוֹלֵי רַק טָקֵס הַהֶקְפּוֹת נִשְׁלַא סִימָנוּ

(שש הקפוח, אביביח כהן)

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

אזהרת טריגר TRIGGER WARNING

התוכן שלפניך עשוי להיות קשה לקריאה
ומעורר רגשות של עצב וכאב.

אפשר לבחור לדלג ואפשר לבחור לעצור
באמצע הקריאה.

מומלץ להקשיב לעצמך בזמן הזה.

שמות החטופות והחטופים שנמצאים עדיין בשבי

ג'ושוע לואישו מולל	הדר גולדין	תמיר אדר
איתן אברהם מור	רומי גונן	אלון אהל
עמרי מירן	גיא גלבוץ דלאל	יוסף חיים אוחנה
אברה מנגיסטו	דניאלה גלבוץ	אבינתן אור
שלמה מנצור	ביפין ג'ושי	דרור אור
אליהו מרגלית	אביתר דוד	גיא אילוז
עומר נאוטרה	אמילי תהילה דמארי	הישאם אל סעיד
תמיר נמרודי	איתן הורן	לירי אלבג
איתי סבירסקי	ענבר היימן	יצחק איציק אלגרט
קית' שמואל סיגל	מקסים הרקין	חמזה אלזיאדנה
יונתן סמרנו	אילן וייס	יוסף אלזיאדנה
עוז דניאל	עומר ונקרט	עידן אלכסנדר
צחי עידן	אריה זלמנוביץ	מוחמד אלעטרש
דניאל שמעון פרץ	גד חגי	רונן אנגל
מתן צנגאוקר	ג'ודי ווינשטיין חגי	מתן אנגרסט
אריאל קוניו	טל חיימי	אביב אצילי
דוד קוניו	איתי חן	קרונה ארייב
עמירם קופר	שגיא דקל חן	אלקנה בוחבוס
בר אברהם קופרשטיין	אלכסנדר סשה טרופנוב	אריאל ביבס
עפרה קידר	ארבל יהוד	ירדן ביבס
עופר קלדרון	אוהד יהלומי	כפיר ביבס
ליאור רודאף	יאיר יעקב	שירי ביבס
אורון שאול	אליה כהן	אוהד בן עמי
טל שהם	נמרוד כהן	אגם ברגר
דורון שטיינברכר	שגב כלפון	אוריאל ברוך
עומר שם טוב	אור לוי	סהר ברוך
אלי שרעבי	איתן לוי	גלי ברמן
יוסי שרעבי	נעמה לוי	זיו ברמן
עידן שתיו	שי לוינסון	רון ברסלבסקי
	עודד ליפשיץ	מני גודארד
	גדי מוזס	רן גווילי

בְּעֹר הַנְּשָׂקֵט
מִתְפַּרֵּק לְאוֹתִיּוֹת

6:29

רוני אלזד

לא, זאת לא שריקה עוברת מדי בקר בעולם.
 זאת רק תפלה ששכה מן הקיר
 ריקם. והיא נושאת את שמות הילדים,
 את שם אמם, והיא פשוטת ידים,
 והיא נבלעת באויר.

זה לא שיר. זו יללת כלבת הפר
 עונה מן הקצה כמו נהמה. ומבטה הטוב, והחצים בעטיניה,
 איך הם נוטפים נוטפים
 חלב לאדמה.

והאדמה שתויה חלב יתום,
 והחיות מלקקות את צפרה,
 מתפללות להנצל, וכשלושונן נדבקות אל הארץ הן
 שוכחות את הרקיע השרוף שראו בעיניהן,
 ואז תועות, שמחות, בתוך עולם בלי צל,
 עוצמות עינים לסדקים. ובני אדם עומדים
 ומחכים לילדים, בתחנות שוא, ברציפים קטועים,

שׁוֹרְקִים קוֹרְאִים קוֹרְאִים לָהֶם,
יָמִים רַבִּים הֵם לֹא נוֹשְׁמִים,
בְּשֵׁר הַשֶּׁקֶט מִתְפָּרֵק לְאוֹתִיּוֹת, אֲכַל הַנֶּפֶשׁ
הִיא שְׂדֵרָה שֶׁל סִפְסָלִים רִיקִים,
וְעַל רְצִיף אַחַר, הַפּוֹף, עוֹמְדִים בְּתוֹךְ גְּלוֹת אֲוִיר
חֵינּוּ, הִילָדִים, מְנוֹפְפִים בִּידֵיהֶם אֶל
אֵין רִכְבָּת

מתוך הספר 'היינו משונים' - שירים מאת עמוס נוי, רוני אלדד ואריאל זינגר

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

הצעה

אנישי חורי

הרחמן הוא ישלח לנו רפואה שלמה
 יחזיר תינוקות לערשם,
 יחזיר לאחור את הזמן
 יעצר אותו ב־6:28 בבקר שבת, ה־7 באוקטובר אלפים עשרים ושלוש,
 חג שמחת,

ימשיך לנצח את המסכה
 יוריד שלג גדול ולכן על הרצועה וסביבה

הרחמן הוא יחדש את האמון האבוד ברחמים
 יתפר את הגדר הקרועה
 ישבש את קשת הטילים בשמיו

הרחמן הוא יניח לנו לומר שוב מלים כמו אהבה

הרחמן הוא ימחה את הזכרונות
 ולא ידעו הילדים
 שכל הקור, הרך, המכבב
 חיהם, עיניהם, לחיהם, הנמשים
 נצבים רועדים מתחת
 לסבין.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

פגוע הזמן היהודי יחזקאל רחמים

סמכנו על מרוץ הזמן,
הטכנולוגיה הגבוהה בעצמימות
עינים של "רואה-יורה"
מעל זרי-
שרירי עבר.

הבקר המוכן נפרץ.
שבת שבתה מענג היותה –
פגוע הזמן היהודי!

עטף טלית מצער הדורות,
חותם נקב את קטנויות היינו
הנוחים. נגש לזכות
גם אותנו, הזמן הגדול.
השתתפותנו
בדברי הימים
הנוראים.

נִגְעוּ בַיָּמִי חַיִּינוּ
הַיָּמִים, שְׁלֹא־חָרִיקָם
כָּל הַיָּמִים
יְהִי רַק
הַיָּמִים שְׂאֵחָרִי.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

בְּלִירָאשׁוּיָה

צַפְנַת בֵּן דָּוִד

זַנְבוֹת דְּרָכִים הִתְפַּתְלוּ עַל גְּבוֹת הַהָרִים
כְּתָרֵי אַבּוּקוֹת הִתְכּוּ לְזָהָב
פְּתַע סוּפַת זְלַעְפוֹת סַעְרָה הִגִּיחָה מִחֻשְׁךָ
תְּלִשָּׁה זְרוּעוֹת מִבֵּית אֲדָמָה
חִלְלֵי אֶרֶץ נִפְעָרוּ

עֵינַי נִעְצָמוּ לְתוֹכִי
תְּהוֹם פְּרוּמַת נֶפֶשׁ
הִיִּתְהָ חוֹלְצַת עוֹלָם
מִתּוֹכָהּ

לְחַצוּ לְקִרְיָאָה בְּמַגְזִין גְּלוּיָה <<

7.10.2023

רחלי יעקב

מוֹתַחַת יָדַי עַד קֶצֶה
שְׂדוּתִיָּה וְלֹא מְגִיעָה
מִרְחִיבָה תוֹדְעָתִי
עַל כָּל קִבְלָתָהּ
וְעַדִּין לֹא תוֹפֶסֶת
עֲצַמַת הַשְּׂרָפָה
שִׁבְעָה בְּאוֹקְטוֹבֵר
אֶלְפִים עֶשְׂרִים וְשָׁלוֹשׁ.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

פוגרום*

עמיחי חסון

האם יבואו צידיים למעוננו גם הלילה, יבקשו את נפשנו
 באיומי רובים? האם יבואו בלשקט, בגנבה, עד שתפלח
 רייה את ציוצי הצרצרים? אולי יבואו בקול תרועה
 באדוני הארץ הרודים בפריאה, יביאו אתם את ילדיהם
 לחנכם בתחבולות מלחמה, יניחו גויותינו על כתפיהם רחבות,
 יחכו, יחזרו עטורי נצחון, בראש מצעד ברחובות.
 האם ישתפרו אחר כך בחצרות הבתים מול אש מדורה? אולי
 יספרו איש לאחיו כיצד נורה כדור עופרת ופער עמוד שדרה.
 האם יתענגו בלשעת השכר על טעם בשר ושכל דם טרי בחלצתם
 יטפטף
 עד הכרה
 עד הרצפה
 יספג באדמה
 אולי דוקא אז יזכרו בריחו הקריף של הטורף גוסס,
 מפרס מול ציד ורובה וילד
 טוב עינים, ששמע צוהה
 וראה גויעה וידע: גם נשמתו
 תעלה יום אחד לשמים.

*הערת המשורר: "פוגרום" הוא שיר חלום (או אולי מדויק יותר: שיר סיוט), שנכתב
 ב-2022 מיד בבוקר. ב-7 באוקטובר 2023 שורות השיר מהסיוט התגלו למרבה
 האימה - כמציאות.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

יעל בן שלום, תהומות, 2020, פחם, גרפיט ופסטל על עץ לבוד

חוט הנערה
בין חג לאסון

חוט השערה

אוריח כרמל רפאלי

חוט השערה בין חג לאסון
לוחות הכתובות נשמטו מהידים
שבורות האמונות בלן
מטלות לרגלינו פחרסים
קטיף לכבות וקציר עושים
שגדשו עד מאוד
את הארץ
סופו של דבר - הכאב
סופו של דבר - נשמת אדם

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

ערבות בוכיות

אנינית כהן

וְאֵת עֲנֵפֵי הָעֶרְכָּה שְׁאֲגִדְנוּ

חֲבֹטְנוּ בְּאֲדָמָה

וְנַעֲנֵעֵנוּ וְחֲבֹטְנוּ

וְגַם הָאֲמָהוֹת חֲבֹטוּ וְגַם הַיְלָדִים

וְלֹא יִדְעֵנוּ כִּי מָחָר נִהְיֶה אָנוּ לְעֶרְבוֹת

וְיִחֲבֹטוּ בָנוּ

וְנִשְׂאָר זְקוּפִים גְּבוּהִים וְיָפִים

וְתִשׁוּב הַרוּחַ וְיִשׁוּבוּ גְּשָׁמֵי בְּרָכָה

*

אדרת אליסף

וְכַל הַהוֹשָׁעוֹת מִהַשְׁנָה שְׁעָבְרָה
נִצְבּוֹת דּוֹמְעוֹת וּכְפוּפוֹת, שְׂמֵחוֹת אוֹ זוֹרְחוֹת, שׁוֹתְקוֹת אוֹ מְתַחַזְנוֹת
כְּפִי שְׁשָׁלְחָנוּ אוֹתָן:
וְקוֹרְאוֹת אֶל הַהוֹשָׁעוֹת הַחֲדָשׁוֹת
לְעֵלוֹת לְהִיכַל הַתְּהִלָּה שֶׁל
הַהִיכָן וְהַלְמָה וְהָאֵיךְ, וְהַדּוּמְיָה

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

חגית זוהרה מנדובנסקי

רגע לפני שפרקנו כלייל
את הסכה. רגע לפני
הקפה ראשונה.
כמעט ובקרה כאן השמחה
ולפתע הכתמה בדם.
צער הכה בכל.
אף התורה נמלאה
הסר-אונים
ואותיות הקדש דמעו
חרישית
שלא להעיר כעצם
של מחבלים.
גלי מועקה
קפוצים לאגרוף.
בדידות תהומית
נרקמת ל
יחד. בחסד החמלה
צפים ועולים מתוכי
ערפלי הרגעה.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

ביום ההוא

אריאלה בהלול־דימנד

"אל טל ואל מטר עליכם ושדי תרומות..."

ביום ההוא

נאטם פתח רקיע

לא סדק טל

לא

נקב מטר

וילדים אהבים

לשכשך רגליהם היחפות

בשדות החיים

ואין שדה תרומות

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

הזמן האחר מינאל זץ

עכשו מתחיל ה'זמן האחר',
זמן של בלעדני.
אט-אט,
דקות יתגנבו לשעות
יתעגלו לימים.
יתמלאו ירחים.

כמיהה לזכרונות
מוחשיים יותר וקרובים
תצרב כמו כנייה
בעמקו של הלב
התלוי על בלימה
מחוטטים פרוצים של געגוע.

ומחוגי השעון
לעולם יחסרו
את הזמן ש'הנה יכול להיות'
ורק יראו את הזמן הנה,
האחר.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

שברים

נרות מגן

בקבוץ -- בחלוצ --

בצבע האדם -- עזרה --

עזרה -- מנהרה.

במסבת הטבע --

סרט זרק -- ידית של דלת.

הוא רק ילד.

רק ילד.

הבית -- הבית בוער.

גבורה על גבורה.

משפחה חסרה.

הוא רק ילד.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

יעל בן שלום, תהומות, 2020, פחם, גרפיט ופסטל על עץ לבוד

זְהוּרִית חֲתָנָה
נִפְנְעֵי כְּתֵעַר

מאז השביעי באוקטובר

צליל ים

פְּתֹאֹם כָּלֶם מְבִינִים
שְׁלֵמֵרוֹת שְׁחִיִּים רַק פְּעַם אַחַת
אֶפְשָׁר לְמוֹת כָּל יוֹם
עוֹד קִצָּת מִחֻדָּשׁ.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

נם וישן שומר ישראל רבקה לוניץ

שיר לנפילות. נשאתי עיני אל ההרים ולא בא עזרי.
אין לי עזר מעם ה' עשה שמים וארץ.
נתן למוט רגלי, נתן לנום שומרי.
הנה גם וישן שומר ישראל.
ה' לא שמר עלי, ה' לא הציל על יד ימיני.
יומם השמש הכה בי וירח בלילה.
ה' לא שמר עלי מפל רע ולא שמר את נפשי.
איך ישמר ה' את צאתי ובואי מעתה ועד עולם?

מתוך קובץ 'דרשוני' ג' העומד לצאת לאור, בעריכת תמר ביאלה

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

אילה

איריס אליה כהן

אֵילָה נָשִׁיב אוֹתָךְ מִלֵּעַ זְאֲבִים צָרִים עָלֶיךָ
בְּקִמָּה וּמַעֲצִים סְבוּכֵי שֵׁעָר בֵּיעָר
שׁוֹב נָשִׁיב אוֹתָךְ
אֲחֹת קִטְנָה, אֲנִי רוֹאָה אוֹתָךְ מֵאֲפֵלוֹת עֵינַיךְ
זֹהֲרִית חֲתָכָה נִפְשֵׁי כְּתַעַר
אֵילָה נָשִׁיב אוֹתָךְ מִטֹּלְךָ רֵעַ צְפֻרְנִים
עוֹד סָמוּךְ הַיּוֹם
לְבִי כְּאֵילָה וּלְמִרְאָךְ פְּדוּיָה
וְעַם שְׁלָם מִצַּעַר

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

זה רק מקרי אורית קלופשטומ

זה רק מקרי שָהם תפסו אותך ולא אותי
עמך עמי
דמך דמי
פעם היית עֵדן, נטע או שָנִי
היום את ההיסטוריה היהודית

בפעם השש* מיליון נאחת את מוכיחה
ההיסטוריה לעולם הוֹצֵרֵת

גופך בית מקדש הרב
ואני צפור
נמלטתי מפח יוקשים
אני אתך
באשר תצרחי אצרח.

*שש בלשון נקבה במכוון

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

דינה

סמזו פלמץ-פרץ

לְשֵׁם – לְשִׁדָּה הַפְתוּחָה,
בוֹ הָיִיתָ חֲשׂוּפָה לְכָל רוּחַ,
עַתָּה יֵצֵאת לְחֹלֶל וּפְרָחִים בְּשִׁעָרֶיךָ
לְמִקּוּם בוֹ נִחַתְּם דִּינֶיךָ.

בְּיָדִים חֹמְלוֹת
לְאַסֹּף אֶת גּוֹפֶיךָ הַמְחֻלָּל
שֶׁהָיָה לְשִׁדָּה קָרֵב
לְתֵת לוֹ קוֹל
בְּמִרְחֵב –

צַעְרוּ שֶׁל עוֹלָם נִחַתְּם
שׁוֹב וְשׁוֹב בְּדָם
וּשְׁבָרִים –
בְּמִקּוּמוֹת פְּהָם אֲנִיחֶנּוּ לֹא מְדַבְּרִים.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

דרום אדום

יפעת גדות

חֲשַׁבְתִּי עַל אֱלֹהִים
שִׁשְׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ
לְאַחַר שִׁנְקֵד דְּיָשָׂא עֲשָׂב
בְּכַל־נִיּוֹת וּפְרָגִים
וּבְרָא אָדָם
שִׁנְטַע בְּאֲדָמָה
שִׁלְטֵי אֲזַהְרָה
וְכָתַב
"שִׁטָּה אֲשֵׁ"

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

יגון

איריס אליה כהן

שָׁמַיִם הַשְׁתַּתְּקוּ כִּי
לֹא יִדְעוּ מָה לְהַגִּיד
הָאֲדָמָה רִבְצָה
כִּי לֹא יִדְעָה
לְקוֹם, קִשָּׁה הָיָה
לְהַתְרוֹמֵם, לְנִשְׁם
גַּם הָאֹוִיר
הָיָה כְּבֹד

הַנְּחָלִים יִכְשׁוּ
כִּי לֹא יִדְעוּ
לְזָרֵם,
הַיָּם כְּסָה אֲצוֹת

שְׂדוֹת מְלֵאוּ קוֹצִים
וְחַרוּלִים
שֶׁלֹּא יִדְעוּ לְצַמֵּחַ עוֹד
הַיְעָרוֹת רָחֲשׁוּ עֲצִים
פְּרָחֵי יִסְמִין
נִפְלוּ בְּצַעַר חֲרִישֵׁי

וְגַם אֲנִי
כִּי לֹא יִדְעַתִּי אֶת נַפְשִׁי.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

קרעים בזמן

נרת מגן

הַרְגָעִים מֵהֵם נִלְקָחָתֶם –
קִרְעִים בְּזִמְנִי. חֲשׂוֹךְ בִּלְתִּי נִתְּנָה.
אֵין אוֹנִים. אַתֶּם
קְרוּבִים, אַכְּל אַתֶּם לֹא
כָּאֵן. שְׂמוֹתֵיכֶם, פְּנִיכֶם –
חֲרִים-חֲרִים פְּעוּרִים
סוּמְרִים בְּזִמְנִי.
שְׁתָּשׁוּבוּ. שְׁתָּשׁוּבוּ.
אוּלֵי עוֹד הַיּוֹם, בְּמִפְתִּיעַ?
מִלְחָמָה שְׁלֵמָה,
וְעוֹד לֹא
קָרָאתִי לְאַיְמָה
בְּשֵׁמָה.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

ואין קול

צפנת בן דוד

ואין הקול נשמע
פיו עפר פֶּעוּר נְחֹנֵק
מֵאֲיִם בְּחֶרְחוּרָיו
נֶעְרַם בְּשִׁמְשׁ בְּנִשְׁמִים
בְּמִי דְמָעוֹת

ואין הקול נשמע
בתנועת הנְטִישָׁה
קְרִיאָה סְתוּרָה
בְּאֵלֶם הַגְּדוֹל

הִנֵּה אֲנִי אַחַת
הִנֵּה אַתָּה אֶחָד
ואין הקול

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

* (מִפְחִיד אוֹתֵי הַחֶשֶׁךְ) תמרה לילך מזומן

מִפְחִיד אוֹתֵי הַחֶשֶׁךְ
שֵׁשׁ מִשֶּׁהוּ יוֹתֵר גְּדוֹל מִהֶאֱהָבָה
שֵׁשׁ מִיִּשְׁהוּ יוֹתֵר גְּדוֹל מֵאֱלוֹהִים
שֶׁהוּא בְּלַע אוֹתוֹ
וְעִכְשָׁו מִחֶלֶךְ בְּעוֹלָם
פָּחַד וְעוֹד פָּחַד
חֶשֶׁךְ וְעוֹד חֶשֶׁךְ
וְלֹא נִשְׁאָר לָנוּ אֶלָּא
לְהִסְתַּתֵּר תַּחַת הַמָּטָה
וּלְחַכּוֹת שֶׁהַמְּפֹלָצֵת תִּלְךְ

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

מלחמה

לאה צבי דובז'נסקי

את לא תקחי ממני את החמלה ולא את האהבה,
אני אמשיך להנות ממך השמש
ואתרגש עד דמעות מצמיחת רקפת
לבי יצבט מבכי תינוק,
את נשמתי, לא תשחיתי
אני אשאר אני.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

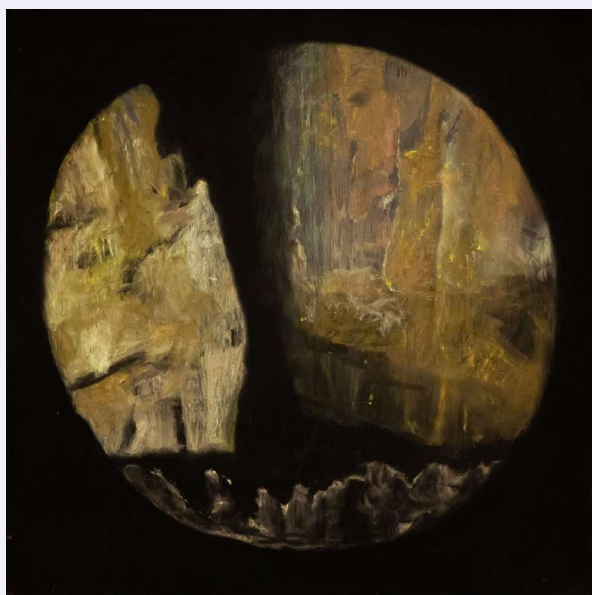
רתם אלזר הינש

מוטב אָמות וְאִתִּיּוֹת חֻמְלָה בְּעַד צְעִיף עֵינֵי
מִלְחִיּוֹת וְשִׁנְאָה חֻקּוּקָה לְמַצְחֵי

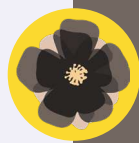
נִשְׁבַּעְתִּי אֲנַפָּה אֶהְבֶּה לְלֶחֶם
עַד עוֹלָם

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

יעל בן שלום, תהומוות, 2020, פחם, גרפיט ופסטל על עץ לבוד

הַאֲבִלוֹת בְּזִמְן הַזֶּה
קִרְסָה אֶל הָעֵבֶר

חוקים של עבר ממושך

נועה שורק

ובכן מה? / עוד שבוע? עוד חודש? עוד שנה?
(לאה גולדברג)

הזמן הולך ומתאחה לזמן אחד,
אך לא בארח גאלי, כי בקריסה, בגניסה
במשגי הזמן,
באשליית ההתכנות של הדברים לבוא,
באשליית ההתכנות של זמן עתיד.
נדמה שזמן עבר חרג ממסגרתו
והוא לונה מזמן עתיד והוא לונה מן ההונה,
נדמה שזמן עבר עבר להיותו גם זמן הונה,
כלומר, הנה הונה עכשו גם הוא עבר
וזמן עתיד קרס ליום אחד,
שהוא ארץ אך לא בארח גאלי.
ומה הוא לי
הזמן, האין-אונות,
ההתכנות, שבקריסה היתה לזמן עבר.
ולא נותר דבר גם לא האבלות.

האבלות בזמן הונה קרסה אל העבר,
ואין דבר
שהוא בזמן הזה, כלומר, בזמן שלא עבר.
ומה הוא לי
אם כך או כך,
הלא בלא ההתכנות הזמן נלקח
ואם היה לי כך או כך –
בזמן עבר הכל נשפח.

מתוך משיב הרוח, גליון צה - עליך עינינו - שפתי תפתח

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

קיינה לארץ אהובה

ליאורה אילון

איכה הפכו משפנותיך לעיי חרבות,
 אנשיך לגולים בארצם?
 הוי ארץ נבגדת, בגדו בך בניה,
 שמו מאוייהם בראש מעינם,
 חרצו גורלך במו לשונם,
 עזבוך בלבם, תועים בדרךכם.

איכה חרבו קבוציך, ערים שממו,
 אנשיך מתים, שדותיך נשמו.
 נירים רטשו, הפכו שדות אימה,
 עין כל חרבה, יבשה מדמעה.

בניה, בנותיך נטבחו בלי מגן,
 אל שבין הובלו עלמות חן.
 ועומדים מנגד חרשי המזמה
 לוחשים, רוחשים, והארץ דממה

אבוי אתם, מוגי הלבב,
היושבים בכסאותיכם, על עצמות המושב,
אמונים על חיי יקירי הטופים
עת אמהות ואבות באבלם עטופים.

עוד נשוב ונבנה אדמת מולדת,
עוד נשוב ונרנן בשדותיך שיר מזמור
עוד לשובו בנניך לאהב ולסלח,
עוד תשכנה בנותיך הלל לגמר
על שכנים, על רעים, שהיו לאויבינו,
כאשר תחזינה עיינינו, בשלום בינינו.

ותפלה נשא יחד לגבולות של שלנה,
לשכנות טובה, למנהיגים עם ענוה
שנכבד איש אחיו, אשה אחותה,
עת תצמיחי שוב, ארץ, דגן וחטה.

מתוך קובץ 'דרשוני ג' העומד לצאת לאור, בעריכת תמר ביאלה

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

קיינה: איכה ישבה בדד

נורית הירשפלד סקופינסקי

איכה ישבה בדד
ניר עז רבתי דם.
שדרות היתה כאלמנה,
קרנה הלומה, ומי נאמנה?

איכה ישבה בדד
במ"ד
משפחה, ועוד אחת,
ועוד, ועוד אחת.

איכה ישבו בדד
תצפיתניות רבתי עין,
ולא היתה הקשכה,
וישועה – אין.

איכה ישבו בדד
צעירות וצעירים
במסתורי שוחות ושיחים.
פסקו רקודיהם,
ומי יחלצם?

אִיכָה יָשָׁבוּ בְּדָד
חֲטוּפוֹת וְחֲטוּפִים,
וְעַדֵּינָן יוֹשְׁבִים:
120 גְּבָרִים, נָשִׁים, קְשִׁישִׁים וְיְלָדִים.
בָּכָה בּוֹכִים בְּלֵילָה,
דְּמָעוֹת עַל לְחַיִּיהֶם,
וְאֵין מְנַחֵם.

מתוך קובץ 'דרשוני' ג' העומד לצאת לאור, בעריכת תמר ביאלה

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

אריאלה ניזם־פרץ

השומע קול הרעם מברך:
 'שכחו וגבורתו מלא עולם'
 ומה מברכים מי ששומעים
 קול רעם תותחים, פיצוץ רמונים
 והרואים ברק ירוטים?
 האם מברכים כמי שמזכירים
 גבורות גשמים?
 כמי ששואלים?
 אני זקוקה לרחמי שמים,
 כל כך הרבה אנשים זקוקים,
 האין זה צו ה' שלך
 אלהים.

פורסם בגיליון "עתר" - "בעת מלחמה"

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

יד

עומר ארבל

לישן אלה שנות כאב

אוּלַי יִהְיֶה בָּזָה דִּי

אוּלַי יִמַּח כָּל הַיְקוּם

אוּלַי יָנוּם בְּקַרְקָעִית יָם

כָּל הָאָסוֹן הַזֶּה.

מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם יוֹשִׁיט אֲלֵינוּ יָד

לְהַקִּים

יִקַּפֵּל אֶת סִפְת הָאֲבָלִים וְהַגִּירָלָנָדָה

בְּזִמָּן שֶׁנִּכְנָס לְהַתְקַלַּח

לְהַשִּׁיר מֵעֲלֵינוּ אֶת קִשְׁקִשֵׁי הַתְּמָהוֹן וְהָאֵינוֹת.

כְּשִׁיבָחֵשׁ אֶת הַקֶּפֶה

יִשׁוּבוּ אֲלֵינוּ הַחוֹשִׁים

וְנִפְקַח

מתוך משיב הרוח, גליון צה - עליך עיננו - שפתי תפתח

הביתה

נעמה פריש

פסא אָחד צֶהב בְּתוֹךְ מַעֲגָל
תְּנוּעָה בְּאִמְצַע הַמוֹשָׁב.
פְּלִסְטִיק וְאַלְבָּד
לֹא יִסְפִּיקוּ. מְנַעוּלֵי דְמָעָה נִשְׁבָּרִים
בְּכָל זְרִיחָה שְׁעוּלָה עָלַי,
וְעַכְשָׁו הָאוֹטוֹבוֹס נוֹסֵעַ דְרוֹמָה.
אֲנִי כֹבֵר לֹא רוֹאֶה אֶת הַשָּׁמֶשׁ.
הַשָּׁמֶשׁ מִשְׁתַּרְכֶּת מֵאַחֲוָרֵי.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

לוחמת אור

קזרינה פרינווקין

בכל בקר מלחמת אין בררה נגד הח'שך.
 פותחת תריסים, מעירה ילדים, מכינה פריכים.
 מבטיחה להם שיהיה יום יפה. בלי אזעקות.
 מביטה בפריחת הסחלב במרפסת וזורחת מול שמים קודרים.
 מאזינה לדררות הרובצות בסבך הדקל השכן. מדלגת על
 ההדשות.
 מבטיחה לעצמי את כוס הקפה. מתמסרת לניחות. נושמת.
 ממשיכה לחלם. כותבת עוד שיר. עורכת.
 משכנעת את עצמי שהחיים יפים כמו
 זרימת המים בכרז כמו
 מקלחת חמה.
 לחסם, להדף, להדחיק, להשיב מלחמה.
 מחביאה חרבות אור תחת המטה.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

*

רחם אלזר הינש

להאחז בכירות הצו בפיוורים בסיריים בקצרות הֶחֱלֵב בסכומים
במגנטים בציורי הילדים להאחז בכביסה בתלֵה בקפול בהכנסת
החוט אל המחט בגזיות הצפונים בטפוחת המטלית אל שֶלֶחן
האכל בהחזרת חֶלְקֵי הַלְגוֹ לַקֶּפֶסָא בהשקנת הקקטוס בנקוי רשתות
המוזגנים באריות בגדי השניץ בריקון מדף המקרר בכדיקת מגרת
הקרח באטימת חורי הנמלים

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

אוריגמי

אריאלה ניזם־פרץ

אני מקפלת שאלות גדולות
 ופחדים למסוסי ניר.
 מרביכה מהם נושאת מטוסים וצי אניות,
 מכינה קסדה וחרב ברזל
 מניר,
 מגיסת את כל בבות הפליימוביל
 ומחמשת אותן בלגו.

אתם מגלגלים כדורים
 לירות בהם בטפו-טפו,
 אני נותנת לכם לנצח
 על פסות זכרון מקוקו
 בנסיון נואש להאחז
 בהווה מקפיץ־מתמשך,
 המאלץ אותנו להתיצב,
 חדשות לבקרים,
 על טרמפולינת
 ניר.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

תְּקוּוּהָ

צִלִּיל יָם

כָּבֵר לֹא עוֹנָה עַל שְׂאֵלוֹת
כְּמוֹ מָה שְׁלוֹמֶךָ
אוּ מָה נִשְׁמָע
אוּ מָה הַשְׁתַּנָּה מִהַשְּׁנָה שְׁעֵבְרָה
אֲכַל אִם תִּשְׂאֵלוּ אוֹתִי,
מָה אֵת צְרִיכָה?
אֲדַע לומר
תְּקוּוּהָ.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

בינה מלאכותית

עדי סגל ויסנרגר

א.

צייר לי תקנה: Imagine \

ב.

לא, אנסה שוב: תוריד את היונה. תמחק גם את צלה הזית. צייר לי תקנה ארצית יותר. מפפחת. בסגנון ראליסטי.

ג.

צייר לי אמא שמכסה את ילדיה הג'ינג'ים בשמיכת פלנל רכה כשהם שוכבים במטותיהם חוכקים גבות פרנה, בתוך חדר ילדים טפופסי. צייר לצדם כוננית ספרים, ארגזי משחקים ומעל המטה וילון תקלת עם ציורי כבשים.

מבעד לדלת החדר, צייר אבא יושב בסלון, על השלחן שלידו מונחות שתי כוסות יין.

השתמש בצבעים חיים.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

עוד ישמע

חיים א' וכניצור

סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו

(תהילים לד, טז)

בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יהוה ורפאתיו

(ישעיהו נז, יט)

וכאשר נמס בין הרי יהודה קול

וברחובות ירושלים זולג מר המור,

וכאשר לשונות חזיזים מלחכים בשולי המגלות שכתבנו

להיות, להיות שוב זורעים וקוצרים והופכים עקבים למישורים,

וכאשר בין בנינים למעקפי כבישים וסימני הפרדסים

מעצבי גנות מעמיסים עצי ייתים נודדים,

וכאשר בגעגועים כפולים ומכפלים מביטים בה כאלבום ילדות,

וכאשר רעש שיח גם חרוז בפעימות טרקטור מפורר שדות,

וכאשר שביל בו פסענו ושכחנו או לא ידענו שלא ידענו גם כשידענו

והנה ידענו ששכחנו.

לא נותר אלא לשוב ולעשות שיר שלום

שלום לרחוק ולקרוב

בצדק, בצדק,

עוד נשוב לבקש אחריו

לרדה.

שפה חדשה

מיכאל זץ

זֶה שׁוֹב מְרָגִישׁ
כְּמוֹ שֶׁהִיְתִי יֶלֶד עוֹלָה.
אֲנִי עוֹשֶׂה פְּנֵי מַבִּין
מִהֲנֶהֱנָה, לְהִסְכָּמָה
מְנִיד רֹאשׁ, לְשִׁלְיָה
אֲבָל כְּלָם מִסְבִּיבִי
מִדְּבָרִים שֶׁפֶה אֲחֶרֶת
שֶׁאֲנִי שׁוֹב לוֹמֵד מִחֶדֶשׁ.
עֲבָרִית שֶׁל אֲחֵרֵי
הַשְּׂבָעָה בְּאוֹקְטוֹבֵר.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

סבתא אסתר הייתה אומרת

איריס אליה כהן

בְּחֶדֶר מָלֵא בְּאֲנָשִׁים רְעִים
הַשְׁתַּדְּלִי לְהִיּוֹת טוֹכָה
וְאֲנִי אוֹמְרָת,
בְּחֶדֶר מָלֵא בְּאֲנָשִׁים רְעִים,
הַשְׁתַּדְּלִי לְמִצַּא יְדִית שֶׁל דָּלָת.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

יעל בן שלום, תהומות, 2020, פחם, גרפיט ופסטל על עץ לבוד

ALL YOUR BREAKERS
AND BILLOWS HAVE
SWEPT OVER ME

NO SIDE OF THE ABYSS STANDS ALONE

RABANIT SARAH SEGAL-RATZ

"תהום אַל תהום קורא לקול צנוּרִיךָ כָּל מִשְׁפְּרִיךָ וְגִלְיָךְ
עָלֵי עֲבָרוֹ" (תהלים מב ח)

"Where deep calls to deep in the roar of Your
cataracts; all Your breakers and billows have
swept over me" (Psalms 42:8)

The following chapter is appearing for the first time in this series of anthologies. It contains English translations of poems from this and previous anthologies, based on the understanding that everything happening to us here is connected by invisible threads to Jewish communities outside Israel.

By translating the poems, we present not only the Israeli 'language', but also texts that are relevant to individuals, families, and communities throughout the Jewish world. The discourse between the communities always exists, but this year there is also a strong feeling of connection from the two sides of the abyss. This chapter also issues a call to Jews outside Israel, who have been and are still absolutely affected by the events in Israel, because the ground shakes beneath all our feet.

As its name suggests, this anthology comes to serve as a reminder: No side of the abyss stands alone. A thread is stretched, connecting us all. Suffering can seemingly exist on one side of the abyss, but it also affects the other. Even when it seems there is something separating the sides of the abyss, we all stand at the brink of the same common abyss. This anthology contains an invitation to recognize the depth of the internal chasm in each and every one of us and to approach and touch it with compassion and sensitivity. The deep sorrow of this past year tells us that each side of the abyss echoes the other side; and that there is a constant dialogue - in a real voice and via quiet, invisible ways of connection.

If there is a profound call arising from this anthology, it is the request and prayer that we can connect the two sides of our abyss. The side here, in Israel, and that overseas; the side of the abyss that is the loneliness of the survivors and those bleeding with pain, and the side of all who feel an obligation to nevertheless rejoice.

A cry rises to us from the depths, as the holiday season arrives without an end to the suffering. An unheard cry from the tunnels and cages where hostages are bound, and the growing cry of their families and communities. Even if we feel powerless in the face of reality, we are with them in their distress. Our side of the abyss bellows against theirs in a constant cry, as in Iris Eliya-Cohen's

poem 'Doe': "I see you. From the darkness of your eyes, crimson cut my soul like a sharp blade", and with the promise we made from the moment of the attack and have not yet fully fulfilled "Ayala, we will bring you back from the clutches of evil. The day is near".

From the sides of the abyss and the togetherness that traverses it, here are the English translations alongside an invitation to share with us your non-Hebrew writing from the past year. The magazine's email box is open, open to any such content you wish to share: gluya@gluya.org

EL MALEH RACHAMIM PRAYE FOR THE VICTIMS OF OCTOBER 7

RABBI TAMAR ELAD-APPLEBAUM AND RABBANIT SARAH SEGAL-RATZ

E-l Maleh Rachamim

God of Compassion,

In a universe that lacked compassion

Grant tender rest

Beneath the wings of the Shekhinah.

In the broken spheres of human radiance

To the souls of each and every of the injured

And the violated in the horrors

of the pogrom Of October 7.

For the fear

That fell upon each man and woman,

elders, youth, and children;

Our mouths do not know how to scream

Or put it into words.

For we lament and mourn

For them, for us,

Because of this our hearts are faint

because of these our eyes grow dim

Woe to us, for we are broken

Woe, for our homes were shattered
Our souls and bodies tormented
And our faces darkened.

Therefore, Compassionate One
Reveal our torment to the world and for all time
And from one end of the earth to the other
May the silenced voices utter:
Guard our souls in the Land of Life
For life is our heritage
May we come in peace to healing
Please God, heal all the injured.
Please God, heal the families and caretakers.
Please God, hear and heal us all.

And let us say, Amen.

Translated to English by Levi Morrow and Rabbi Barry Dov Katz

SLEEPS AND SLUMBERS, THE GUARDIAN OF ISRAEL

RIVRAH LUBITCH

A song of Descents. I raised my eyes to the mountains
and my help did not come.

I have no help from God Maker of Heaven and Earth.

He let my foot slip, He let my guardians slumber.

Here, He slept and slumbered, the Guardian of Israel.

God did not guard me; He did not shade me at my right hand.

By day, the sun struck at me and the moon by night.

God did not guard me from all harm; He did not guard my life.

How will God guard my going and coming

From now and forever?

*This Lamentation will appear in 'Dirshuni: Women's Midrash', Vol. 3.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

LAMENTATION FOR A BELOVED LAND

LEORA EILON

O How your dwellings have been turned into ruins,
Your people become exiles in their own land?
O Betrayed land, your sons betrayed you,
They put their desires before all else,
They sealed your fate with their very tongues,
They abandoned you in their hearts, lost in their ways.

O How your Kibbutzim were destroyed, cities made desolate,
Your people dead, your fields wasting away.
Furrows ravaged, become fields of horror,
All eyes devastated, dried out of tears.

Your sons, daughters butchered undefended,
Fair maidens hauled into captivity.
And the plotters standing before them
Whispering, rustling, and the land was silent

Woe unto you, you cowards,
Sitting carelessly in your cushioned chairs,
Entrusted with the lives of beloved captives
While mothers and fathers are wrapped in their grief.

We will yet return and rebuild you, the soil of our homeland
We will yet return and sing in your fields a joyous song
Your sons will yet return to love and forgive
Your daughters will yet return to complete the thankful song
For neighbors and fellows who had become our enemies,
When our eyes will see peace between us.

And we will cast a prayer together for borders of tranquility,
For becoming good neighbors, for leaders with humility
That we will respect each other, brothers and sisters
When you will sprout again, O land, grain and wheat.

*This Lamentation will appear in 'Dirshuni: Women's Midrash', Vol. 3.

O HOW SHE SAT ALONE: A LAMENTATION

NURIT HIRSCHFELD-SKUPINSKY

O How She Sat Alone

Nir Oz, full of blood

Sderot, was like a widow

A city stunned, and who is faithful to her?

O How They Sat Alone

In the shelter room

One family, and another,

And another, and another one.

O How They Sat Alone

The many-eyed women at the observation posts

And there was no listening,

And deliverance – none.

O How They Sat Alone

Young women and young men

Hiding in pits and shrubs.

Their dancing halted,

And who will rescue them?

O How They Sat Alone
Captive women and captive men
And sitting there, still:
120 men, women, elders and children.
Crying, they are crying at night
Tears on their cheeks
And there is no one who comforts.

*This Lamentation will appear in 'Dirshuni: Women's Midrash', Vol. 3.

* (IN THE DAYS WHEN EACH HOUR COLLIDES)

RABBI ODED MAZOR

Kohelet wasn't right", Yehuda Amichai"

In the days when each hour collides with the next
We have no choice but to cry and to laugh with the same eyes
To mourn and to dance at the same time
And the long arc of history is compressed into one day
and one hour
We ask for the strength to contain
The intensity of our bursting hearts.
To rejoice with those who will be able to embrace today,
To enfold all of those leaning into their longing, souls trembling,
To hold on to hope without letting go,
And to leave some quiet space for a silent scream.
Please, grant us the room to shatter into pieces,
And the spirit to be rebuilt, anew.

Translated to English by Rabbi Ayelet Cohen

SUGGESTION

AVISHAI HURI

May the Merciful One send us complete healing,
Return babies to their cradle,
Turn time back,
Stop it at 6:28 on Shabbat morning, October 7 two thousand
and twenty-three, the festival of happiness,
Continue the party forever,
Bring down a blizzard of white snow on and around the Strip.

May the Merciful One restore the lost belief in compassion,
Repair the torn fence,
Disrupt the torrent of missiles in His heavens

May the Merciful One let us once again say words like love.

May the Merciful One erase the memories
And may the children know not
That all that is dear, soft, starry,
Their lives, their eyes, their cheeks, their freckles
Tremble under a
Knife's blade.

Translated to English by Jeremy Kuttner

7.10.2023

RACHELI YAAROV

I extend my arm to the edge
Of its range and fail to grasp.
I expand my consciousness
with all its capacity
And still don't comprehend
the intensity of the inferno.
The Seventh of October
Two thousand and twenty-three.

Translated to English by Jeremy Kuttner

A MOMENT BEFORE

HAGIT ZOHARA MENDROWSKI

A moment before we finished dismantling
the Sukka. A moment before
the first coffee,
happiness almost came to visit
before being suddenly stained with blood.
Everything was grief-stricken.
Even the Torah brimmed with
helplessness
and the sacred letters shed tears
wordlessly
in order not to arouse the wrath
of terrorists.
Waves of anguish
clenched into a fist.
Unfathomable solitude
woven into
togetherness. With the grace of compassion
the fog of calm
emerges within.

Translated to English by Jeremy Kuttner

A HAIRSBREADTH

ORIT CARMEL REFAELI

A hairsbreadth between holiday and horror.
The twin tablets of the covenant slipped through the hands.
The broken beliefs all lie
at our feet like shards of broken pottery.
The harvest of hearts and a gathering frenzy
that spilled over
the land.
When all is said and done – the pain.
When all is said and done – a human soul.

Translated to English by Jeremy Kuttner

WEeping WILLOWS

AVIVIT COHEN

And we tied the willow branches together
And beat them on the ground
And shook them and beat them
And the mothers also beat them and the children too.
And we couldn't have known that we would be willows
the following day
And would be beaten.
And we will remain upright and tall and beautiful
And the wind will blow again, and the rains will fall.

Translated to English by Jeremy Kuttner

JEWISH TIME

YEHEZKEL RAHAMIM

We trusted the race of time,
the high technology of closing our
"shoot on sight" eyes.

Standing over wreaths -
made of muscles of the past.

The understandable morning was breached.
The pain of inherent Shabbat pleasure denied -
inflicted by Jewish time!

Wearing a prayer shawl of generations of sorrow,
puncturing the trifles of our comfortable
lives. Coming forward to grant us too, the great time.
Our participation
in the chronicles of the days
of awe.

Our lives have been touched by
the days after which
all days will
only be
the days after.

Translated to English by Jeremy Kuttner

FRAGMENTS

KINNERET MAGEN

At the kibbutz - - during the rescue - - -

In the Code Red alert - - help - -

Help - - tunnel.

At the nature party - -

A green ribbon - - a door handle.

He's just a child.

Just a child.

The house - - the house is on fire.

Endless heroism.

A missing family.

He's just a child.

Translated to English by Jeremy Kuttner

תָּהוּם אֶל תְּהוּם - אֶסּוּפָה לְעִמּוּמֵת תּוֹרַת ה'יִזְעֵפִי"ד

IT'S ONLY

ORIT KLOPSTOCK

It's only by chance that they caught you and not me,
your people is my people
your blood is my blood.
Once you were Eden, Neta, or Shani,
today you are Jewish history.

For the six millionth time plus one you are proving that
history always repeats itself.

Your body is a destroyed temple
and I, a bird.
I escaped the hunter's trap.
I am with you
wherever you scream, I will scream.

Translated to English by Jeremy Kuttner

AYALA (A DOE)

IRIS ELIYA-COHEN

Ayala, we will bring you back from the jaws of the wolves
encompassing you.

In the upright grain and from entangled trees in the forest
we will surely bring you back.

Little sister, I see you. From the darkness of your eyes,
crimson cut my soul like a sharp blade.

Ayala, we will bring you back from the clutches of evil.

The day is near,

My heart like a doe, and the sight of you redeemed
and an entire people from sorrow.

Translated to English by Jeremy Kuttner

I AM SCARED OF THE DARK

TAMARA LILACH MEZUMAN

I am scared of the dark
that there is something larger than love
that there is someone larger than God
who swallowed Him
and now walks the earth.
More and more fears
more and more darkness
and all that is left for us is to
hide under the bed
and wait for the monster to leave.

Translated to English by Jeremy Kuttner

RED SOUTH (DAROM ADOM)

YIFAT GADOT

I thought of God
Who rested from all His work
after He dotted the grasses
with anemones and poppies
and created Man
who planted in the ground
warning signs
and wrote
"Shooting Range".

Translated to English by Jeremy Kuttner

תהום אגל תהום - אטופה לעממת תורה ה'תשפ"ו

THE OTHER TIME

MICHAEL ZATS

This is the beginning of the 'other time',
a time of without.

Slowly, gradually,
minutes will sneak into hours
will round into days.
Moons will wax.

A yearning for memories
More palpable and closer
Will sear like a burn
In the depths of the heart
Hanging in the balance, a thread
of unraveled strands of longing.

And the clock's hands
Will always lack
The time that "could have been",
and will only show this other
time.

Translated to English by Jeremy Kuttner

SORROW

IRIS ELIYA-COHEN

Heaven fell silent because
it knew not what to say.
The land lay inert
because it knew not
how to get up. It was difficult
to arise, to breathe.
Even the air
was heavy.

The streams dried up
because they knew not
how to flow.
The sea was covered with algae.

Fields were filled with thorns
and nettles
that knew not how to grow.
The forests rustled with trees,
jasmine flowers
withered in silent sorrow.

As did I,
no longer recognizing myself.

Translated to English by Jeremy Kuttner

TOGETHER

MICHAL GOLANI

A warm palm rests in my grasp,
on the radio, talk of the hostages.
I tighten my clasp.

Translated to English by Jeremy Kuttner

OCTOBER 7TH BY THE OHIO RIVER

RABBI HAIM RECHNITZER

near the Aorta
the heart's membrane is tearing
I run in the desert I die
in the sands the mouth dries up
and it is good that it is so as I cannot
speak not even cry
now
hiding under a bush that
I found time to leave my armchair
to get another cup of coffee from the kitchen and back
to the chair in front of the news and dozing off
for a moment, getting up to go to the fridge again
taking butter and a slice of bread
swallowing, vomiting, weeping
it's good to be weeping
trying to erase
the scenes
and the voices
of the murdered, burnt, beheaded raped kidnaped, flung
onto the rocks
to the wall I cling, not moving
lest they see me and think that I too
am already asleep
for a moment
this is a dream
no.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

A NEW LANGUAGE

MICHAEL ZATS

It feels once more
like it did when I was a child immigrant.
I pretend that I understand,
nodding in agreement,
shaking my head in the negative,
but everyone around me
is speaking a different language
which I am learning anew again.
The Hebrew of after
the seventh of October.

Translated to English by Jeremy Kuttner

GRANDMA ESTHER USED TO SAY

IRIS ELIYA-COHEN

In a room full of bad people,
try to be good.

And I say,

In a room full of bad people,
try to find a door handle.

Translated to English by Jeremy Kuttner

יעל בן שלום, תהומות, 2020, פחם, גרפיט ופסטל על עץ לבוד

הצעות לאופני ציון שמחת תורה השנה

לְשִׁמְחָה מֵהַזֶּה עֲשֵׂה? כִּיצַד נִשְׂמַח בַּתּוֹרָה הַשְּׁנֵי? הַרְבֵּי עוֹרָה שׂוֹרָה סִגְלֵיכָךְ

פרק זה מציע התייחסות ישירה לסוגיה שמלווה את המפגש שלנו עם החג, עם השמחה והתורה. הטריגריות שבמפגש מובנת לכולנו - היא עלתה והתגברה ככל שהתקרבנו לתאריך זה וגם לא תפוג למחרת. אולי עלינו לקבל כי כמו שליום הכיפורים יש הדהוד שונה בלוח השנה הישראלי והיהודי, כך גם שמחת תורה תישמע מעתה כחג וכיום המתקפה עוד לזמן ארוך.

עבור כל העולם היהודי, בוקר המתקפה של השבעה באוקטובר היה בעת חג ושבת. תיאורי הזריחה היפה השפוכה על שדות הנגב המערבי הושחתו בשעה 6:29 בבוקר על ידי מפץ הארטילריה, הטנדרים שפרצו גדרות, המרדפים, הטבה, השבי והביזה - והם עודם מטלטלים אותנו שנה שלמה, מבלי שנפשנו יכולה לתפוס את בו הזמניות של הזוועות.

וגם ברחבי הארץ הפרו את שלוות החג אזעקות ומהומה. חיילים ואזרחים ציוו את עצמם לרדת דרומה ולהציל, ותפילות בבתי הכנסת נפסקו. תיאורים אלו מהדהדים לוותיקים בינינו את תיאורי המתקפה שפתחה את מלחמת יום הכיפורים ב-1973.

סוכות שנותרו משנה שעברה מספרות על רוממות הרוח של החג, ועל מפגשים משפחתיים וקהילתיים שנחגגו בשמחה בחג סוכות

של שנה שעברה; לצד ייחוד התפילות והכוונות בהושענא רבה, ההקפות בליל שמחת תורה, וההכנות לחגיגות שונות ביישובי הדרום, ביניהן גם פסטיבל עפיפוני שלום. כל אלו מתלכדים לזיכרון המפח והשבר, כאילו נותרו על בלימה. הסוכות דאשתקד, שעדיין עומדות בדרום ובצפון, הן עדות למה שקפא ונדם, מה שעוד לא שב למקומו, מה שנחרב ונטבח ועודנו קשה להכלה כתהום אינסופית.

מהותו של חג שמחת תורה, כרגע של חתימת הקריאה השנתית בפרשות השבוע של כל חמשת חומשי התורה (כמסורת בכל שאומצה בכל קהילות ישראל), מפגישה אותנו מאז בוקר המתקפה, וביתר שאת בפתח החג עתה, עם שאלות על מקומה של התורה בחיינו כמשענת וכעמוד ענן; על משמעות הפסוקים של 'וזאת הברכה', ועל נוכחות הברכות וההבטחות הכתובות בספר התורה עבור עם הספר.

בישראל, שמחת תורה ושמיני עצרת משולבים תמיד ביום חג אחד. בקהילות התפוצות, יום המתקפה התרחש בשמיני עצרת בטרם נכנסו לשמחת תורה. כך, שמחת תורה נגדעה בישראל בראשית החגיגות ולא התקיימה כסדרה כלל מחוץ לישראל. למרות הפיצול בימות החג בין ישראל לתפוצות, השנה הזו משקפת עוד פנים לידיעה שאין חיץ בין המתרחש בתוך ארץ ישראל לבין החיים היהודיים שמחוצה לה.

תהום המוות המרוקנה בישראל, על גלי ההדף ההולכים ומתרבים של השכול, ושל חוויות הפינוי-מבית, ושל מחלוקות הקורעות

אותנו – פוגשת את תהום השנאה המתפרצת באירועים אנטישמיים בערים מרכזיות בעולם. וכמאמר קהלת, 'וּלְשִׁמְחָה מָה זֶה עֲשֵׂה'?

כאן, בפרק זה, מונחות הצעות ישירות ביחס לשאלה כיצד לחוג את חג שמחת תורה, מה לקרוא מן התורה, איך לציין את ניסוך המים מתוך קשב לזמן הזה, ואיך לזכור יחד את כל נשמות המתים בתפילת יזכור. בפרק מונחות הצעות וקריאות כיוון, אין הכרעה מחייבת וברור לכולם כי אנו בתוך תהליך שייקח עוד זמן עד להתקבעות תפילות מיוחדות שיתקבלו על כלל ישראל, ודפוסים חדשים ודרכי עיבוד אובדן שילוו אותנו לאורך שנים ארוכות.

בין המאמרים המובאים כאן, משולבים תכנים מאסופות שהוציאו ארגון הרבנים 'בית הלל', 'מכון הדר' וקהילת 'בית ישראל'. כל ההצעות מבקשות להכיר בעצב המרובה מהשמחה, ובכל זאת לא לשמוט את הקישור לחג ולמהויות הנקשרות בו, תוך ניסיון ליצור משמעויות המחברות כמעשה 'יש מיש' מתוך חוויית ה'אין' הגורפת שאנו בתוכה.

איך חיים עם האיננו הזה מיכל יחיאלי קופנהגן

"כבודו מלא עולם, משרתיו שואלים זה לזה – איה מקום כבודו".
אלו השורות שתפסו אותי בתפילת יום כיפור האחרון.

איה, איה. איה מקום כבודו.

איזה כבודו ואיזה מלא עולם?

כבר שנה שהעולם מלא בדברים אחרים מאד.

המציאות שבורה, כואבת ובלתי מובנת מאי פעם.

וזה לא מפסיק.

בכל רגע שנדמית הקלה, מגיעה עוד בשורת איוב ומחשיכה את היום.

כבר שנה שמעטה הסתר הפנים מוחשי ואטום, מוטל על הכל כמו

צעף עבה שמכביד ומכסה.

כבר שנה שכולנו מסתובבים עם אבן בלב, כזו שביכולתה להטביע

אם רק נאפשר לה. כבר שנה שקשה, כל כך קשה לנשום.

בספר "גוף תפילה" מובאת שיחה בין הפילוסוף היהודי-צרפתי

ז'אק דרידה ובין הסופרת מיכל גוברין. הם מדברים על התפילה

כפנייה אל נמען שאין לדעת אם הוא באמת קיים.

כביכול הדבר יכול להיחשב ככפירה, אך הטענה שלהם – שאני

לגמרי מזדהה איתה, שכלית ורגשית – היא שאם אדם פונה

בתפילתו לאל שהוא ודאי ובטוח בהימצאו, זו לא אמונה.

האמונה מעצם הגדרתה מבוססת על חוסר ידיעה. על תקווה, רק

תקווה, שישנו נמען אי שם.

במהלך השיחה מצטטת גוברין חלק מהזוהר, מדרש איכה (דף צ"ב ט"א, תרגום הסול"ם), המתייחס לפסוק "קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה כי איננו". לכאורה היה צריך להיכתב: "מבכה על בניה כי אינם". המדרש באותו מקום טוען באופן חתרני כי המילה "איננו" מדברת על אלוהים, כלומר - על היעדרו. בגלל שהוא איננו עם בניה, רחל מסרבת להתנחם.

"השדה הבוער, הלב הזועק
שליחים של האל שהפעם שותק".
(הפזמון של השיר "חלל" של אביתר בנאי שיצא לאחרונה)

אז מה עושים כשהוא איננו.
איך חיים עם האיננו הזה, ועם כל הרוע שמשתולל פה, בחלל הפנוי מדי שהוא השאיר.
איך להכריח אותו להתייחס למה שמתחולל כאן.
מה עוד צריך לקרות כדי שהוא יפרום את מעטה שתיתקנו.
מחפשת תשובות, והלב ממאן להינחם.
"ואולי נְאֻלִי, הפעם תוריי", כך ממשיך הפזמון באותו שיר.
אולי הפעם תורנו.
אולי תורנו לפעול נפלאות, לחולל נסים.
לעשות את העולם הזה שוב - מקום שאפשר לנשום בו.
כמה הרבה מזה פגשנו בשנה האחרונה, לצד האופל והמחנק.
ואולי הפעם תורנו גם לפתוח פתחים כדי להנכיח את האיננו הזה - פה.

כי בעצם, אם נסרב להסכים לכך שהוא נמצא גם בכל הרע הזה,
בכל הבלתי נסבל,
אז גם בטוב לא באמת נאפשר לו לנכוח.
על הטוב בכיף אפשר לקחת קרדיט, נכון?
מה לעשות, זה בא ביחד.
אי אפשר לייפות את המציאות הכואבת, אבל גם אי אפשר
לטשטש את המציאות המבורכת.
וחרף שתיקתו, מוטל עלינו לקבל שהוא בה וגם בה.
קוראים לזה אמונה.

לחצו לקריאת המאמר מתוך האסופה 'מהר אהוב כי בא מועד'
של קהילת בית ישראל <<

נגיל ברעדה - שמחת תורה ביום השנה לטבח השבעה באוקטובר

ד"ר וננה רביצקי

האם בבתי הכנסת יחגגו כשברחוב החילוני יציינו יום אבל לאומי?
כיצד ניתן לשלב בין שמחת החג ליום זיכרון נוסף שנכפה עלינו? האם
ישנה דרך לרפא עצמנו כחברה ולהצליח לציין את החג ברוח המסורת
האהובה לצד הכרה באסון שקרה ביום הזה?

את מלחמת יום הכיפורים טבעי היה לחבר ליום הכיפורים
המסורתי, שמהותו חשבון-נפש, דין, ובקשת סליחה. את אסון
השבעה באוקטובר מאתגר לחבר לשמחת תורה, שמהותה קדושה,
חגיגה משותפת והתעוררות לאהבת התורה. ידענו השנה בבהירות
כיצד לציין את יום הזיכרון ואת תשעה באב, אולם בכוא פורים
ויום העצמאות, התחבטנו קשות בין הרגש והמסורת. כיצד, אפוא,
נרקוד השנה בהקפות, איך נאזן בין הרגשות הסותרים? חלילה לנו
לקיים חג של שמחה כימים ימימה בבתי הכנסת ובמקביל יום של
אבל לאומי ברחוב החילוני. תותחי המלחמה עדיין רועמים והעתיד
מי ישורנו, אך סיום שנת אבל הוא זמן יהודי נכון להשתהות
ולעצב זיכרון, הנצחה וגעגוע.

הקפה ראשונה: דומיה

תגובת אהרון הכהן למות בניו ביום חנוכת המשכן היא שתיקה,
"וַיִּדְם אֶהְרֶן" (ויקרא י, ג).

הפרשנויות לדומיית האב השכול אינן אינן ניטרליות ונראה כי הבנת תגובת אהרון לטרגדיה האישית שלו משקפת עמדות שונות של הפרשנים לנוכח אובדן וטרגדיות בכלל.

אהרון המדרשי הוא דוגמה להצדקת הדין: "אף על פי שמפיל לך חללים חללים את שתוק" (זבחים קטו ע"ב) ואנו מדמינים אותו עומד במרכזה של חגיגת המשכן, במאמץ עילאי להבין, לסלוח, להצדיק; שכן שתיקה, על-פי התלמוד, "כהודאה דמיא" (יבמות פז ע"ב). ר' אליעזר בבואו לנחם את רבו, מציע לו לקבל תנחומין כאהרון, "שאין שתיקה אלא תנחומין" (אבדר"נ א,יד), אולם הרב מסרב להתנחם ואולי מסרב לפרש כך את השתיקה הפרדיגמטית.

אהרון של הרשב"ם (ויקרא י, ג) שותק כי הוא חווה פער בלתי נסבל בין האבלות האישית הרגשית שמרסקת אותו פנימה לבין האיסור להתאבל בשל חגיגת המשכן, השתיקה משמשת מחסום בפני הקול הפנימי המאיים להתפרץ: "וידום - ממה שהיה רוצה להתאבל ולבכות". אצל הרמב"ן (שם), השתיקה היא אקורד סיום של בכי גדול, שכן האב האבל "בכה בקול טרם שנדם", עוד נשמעים בה יפחות והדי יבכות. האברבנאל (שם) מתאר את אהרון כמי שמתאבן בצערו, קופא ואינו מסוגל להשמיע הגה: "שנהפך לבו והיה כאבן דומם ולא נשא קולו בבכי ובמספד...כי לא נותרה בו נשמה והדבור אין בו".

השנה, אני מציעה לפתוח את סדר הקפות שמחת תורה בהקפה של שתיקה. רגעים של דומייה. נכון בה להצדקה או למחאה, להלם או ליבבה, לאי יכולת להכיל ניגודים או להשלמה, ניקרע יחד בין

חנוכת-המזבח לאסון הטראגי של נדב ואביהוא, בין שמחת-תורה ליגון הטבח, בין כהונה ואבהות. נדע כי לחבריות הקהילה שלנו פרשנויות שונות ומנוגדות לדומייה העתיקה וגם לזו העכשווית ונשתוק מעט ביחד.

הקפה שניה: איחוי

התורה אינה מספרת לנו מה עלה בגורלם של הלוחות ששבר משה ברדתו מהר סיני אל מול עבודת העגל, אולם בספרות חז"ל נטענת טענה נועזת: "אשר שכרת ושמתם בארון" - תני רב יוסף: מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון" (מנחות צט ע"א). לא רק השלם והאלוהי מקומו בארון-הברית, אלא אף השבר, החלק, העדות החיה לנפילה הרוחנית, יש לה מקום בארון היוצא לפני העם למלחמה. הדימוי הציורי והאנושי בו בוחר התלמוד להדגמת הרעיון הוא של תלמיד-חכם "ששכח תלמודו מחמת אונסו" ואינו עוד לוח שלם עליו חרותה התורה. למרות זאת, "אין נוהגין בו מנהג בזיון" (שם וכן ברכות ח ע"ב). בשמחת-תורה תשפ"ד הוכתם החג ונותנו עם שברי לוחות, שברי תפילות. במהלך השנה הפכנו אנו שברים וחלקים של שלם, המבקשים ארוכה. שברי הלוחות הם גם הזמנה לחדשנות וליצירתיות ביחס לתורה, שאינה סגורה ושלימה, אלא יש בה סדקים מזמינים וכניסות צדדיות. אמירתו המהפכנית של רב יוסף מזמינה את כולנו לתוך ההיכל, להתחבר ולהתאחות, לתור אחר מקום בארון-הברית, כל אחד כפי כוחו, כל אחת כפי כוחה.

בהקפה שנייה נתחבר, במעגלים גדולים מתנועעים של חברות

וחברים, שבכל דור ודור עומדים, ידיהם על כתפי רעיהם, אשר ישמיעו קול ברמה, ישירו בצוותא שירי יחד ורוממות, שיעלו מעלה על כנפי רוה; שירים שקטים, חפצי חיים, מלאי תקווה; שירי מרפא ואופטימיות, מתירי צרורה.

הקפה שלישית: אמפתיה

משנה מרתקת במסכת מידות מסדירה את ההתנהלות בהר-הבית ברגלים וקובעת כי: "כָּל הַנִּכְנָסִין לְהַר הַבַּיִת נִכְנָסִין דָּרָךְ זְמִין וּמִקִּיפִין וְיוֹצְאִין דָּרָךְ שְׁמַאל", אולם לכלל יש יוצא-מן-הכלל: "חוץ מְמֵי שְׁאֲרְעוּ דְבָר, שֶׁהוּא מְקִיף לְשְׁמַאל" (משנה מידות ב, ב). מדוע לייצר לכתחילה מכשול ולשלוח עולי-רגל לפלס דרכם בכיוון הפוך מההמון? בלשון ספרותית מרגשת עונה המשנה כי מטרת היפוך הסדר היא אמפתיה.

"מָה לָךְ מְקִיף לְשְׁמַאל?" "שְׁאֲנִי אֶבֶל" "הַשׁוֹכֵן בַּבַּיִת הַזֶּה יִנְחָמְךָ!" "שְׁאֲנִי מְגֵדָה" "הַשׁוֹכֵן בַּבַּיִת הַזֶּה יִתֵּן בְּלִבָּם וְיִקְרְבוּךְ" (גרסת ר' מאיר) "הַשׁוֹכֵן בַּבַּיִת הַזֶּה יִתֵּן בְּלִבָּךְ וְתִשְׁמַע לְדַבְרֵי חֲבֵרֶיךָ, וְיִקְרְבוּךְ" (גרסת ר' יוסי)

ההקפה משמאל מייצרת חריגה מהשגרה ומהכלל על-מנת לגרום לבאים מנגד להתעניין בצער האבלים/המנוודים (ובמקבילה בשמחות ויא— אף בחולים ובמאבדי האבידה), לנחמם, ולהתפלל עליהם. המילים: "מה לך", מבטאות אנושיות, קשב, דאגה ואף הכלה של 'החלשים זמנית' בתוך הקהל, הזמנתם להצטרף לחג וקריאה לציבור ללמוד על מצבם. תגובות הקהל רגישות ומנחמות,

והאחריות לתיקון מוטלת באיזונים שונים על האבלים והמגודים, על הקב"ה ועל הקהילה, שנושאת אחד משישים בצערם. ומה דינה של קהילה אבלה, שאינה יכולה להחריג עצמה מן הקהל, שכן כולם יחד שרויים בצער, חוו אובדן, כה זקוקים לנחמה?

בהקפה שלישיית נכיר באבל ונשאל זה את זו: 'מה לך', אף נקשיב לתשובה. פתקי שמות, ריקודי זוגות או שיחות ספונטניות, לא רק 'שלומי כשלום עמי', לא רק ריקוד קהילתי או תפילה משותפת, אלא קשב ליחידים.ות, אמפתיה, חריגה משגרה, הקפה משמאל.

הקפות רביעית וחמישית: אף על פי כן ולמרות הכל

בפורים 1940, דרש האדמו"ר מפיאסצנה (ה'אש-קודש'), בגטו וורשה על השמחה. הוא לימד שההשוואה בין פורים ליום-הכיפורים ('כ-פורים') נובעת מהכורח לכפות על הרגש: "שכמו יום הכיפורים, התענית והתשובה לא אם רוצה האדם לעשותם - עושה, רק בין אם רוצה, בין לא, מקיימם מפני גזירת הקב"ה. כך גם שמחת פורים - לא רק אם האדם מעצמו בשמחה, או על-כל-פנים במצב שיכול לשמוח... גם אם הוא בשפלות ובשבירת-הלב, המוח וכל כולו נרמס, חוק הוא שצריך על-כל-פנים איזה ניצוץ של שמחה להכניס אל לבו". שמחה בגטו ורשה היא תמונה שקשה לדמיין ואף על פי כן ולמרות הכל, דורש ה'אש-קודש' מקהילתו לעלוז ומבטיח שהמאמץ יהיה כדאי וכפי שעיצומו של יום הכיפורים מכפר גם על תשובה שאינה שלימה, כך יפעל גם עיצומו של יום הפורים: "אף שלא היה האיש הישראלי בשמחה כפי שצריך להיות... מכל מקום הישועה והשמחה שהפורים פועל על ישראל, גם עתה פועל

ועושה". ואם בפורים כך, על אחת כמה וכמה שבשמחת תורה כך. הבה נראה בהקפות רביעית וחמישית, הקפות של אף על פי כן ולמרות הכל, של כפייה על הרגש, של שמחה גדולה, גם אם אינה שלימה, שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה.

הקפה שישית: תקווה

הפיוט 'אנא ה'" (אלהי הרוחות), הפותח כל אחת מההקפות האשכנזיות בשמחת תורה הוא פיוט קדום, אולי מפיוטי ההושענות במקור, שפוצל לשבעה חלקים. הוא מכיל כינויים שונים לקב"ה, בסדר הא"ב וכן בקשות תשועה חוזרות ונשנות. הביטויים החוזרים על עצמם בבתי הפיוט הם פסוקי תהילים הקוראים לקב"ה: "הוֹשִׁיעָה נָא... הַצְלִיחָה נָא" (תהילים קיח:כה) ומענה הקהל: "עֲנֵנו עֲנֵנו בְּיוֹם קְרָאֵנוּ". מזמור קי"ח, שמהווה חלק משמעותי מתפילת הלל, הוא מזמור של שבח והודיה על ניצחון, אך משולבות בו גם תחינות ובקשות, מעט המחזיק את המרובה. במשנה, מתוארות התחינות כמלוות את הקפת המזבח בסוכות: "בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת ואומרים: אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא" (משנה סוכה ד, ה). נראה כי ייחודן של המילים העוצמתיות במבט שהן נותנות הן בהווה והן בעתיד - מבקשות תשועה מיידית מיד צר, אך גם מפנות פנים אל המחר ומייחלות להצלחה ושגשוג. לקב"ה מיוחסת הן הצרה והן ההצלה, וידו המושטת נקראת להושיע באחרית שתבוא ולא רק במיצרים העכשוויים.

בהקפה השישית נשיר מזמורי הלל הכוללים זעקה, תחינה ובקשה לעתיד; שיש בהם פנייה אל העוז האלוהי לישועה, בקשת תקומה

מעפר לדלים, פתיחת מוסרות, מענה מן המצר. אני בוחרת לשמור במהלך ההקפות על החלוקה המסורתית של הפיוט לשבעה ולהתחיל כל הקפה במילותיו. ההקפה השישית תסתיים בתקווה היהודית האוטופית: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה".

הקפה שביעית? צמצום

בפולמוס מול הפרושים, המונעים עצמם משמחה ומותרות בעקבות החורבן, מציע ר' יהושע להיפרד מן הצער ולפנות אל עבר השגרה והחיים, אפילו להעז ולציין רגעים שמחים ומשפחתיים משמעותיים ללא רגשות אשמה, אולם "בכל עצב יהיה מותר" (משלי יד, כג). הרגעים החגיגיים יחגגו בכל הודם, אך ישולב בהם היעדר מינורי שיטיל זרקור של אור ומודעות על חוסר השלמות שבעולם, בעקבות החורבן. "סֶד אָדָם אֶת בֵּיתוֹ בְּסִיד וּמְשִׁיר בּוֹ דָּבָר מוּעָט... עוֹשֶׂה אָדָם כֹּל צָרְכֵי סְעוּדָה וּמְשִׁיר דָּבָר מוּעָט... עוֹשֶׂה אִשָּׁה כֹּל תַּכְשִׁיטָהּ וּמְשִׁירָתָהּ דָּבָר מוּעָט..." (בבא בתרא ס ע"ב). בית חדש ייקנה ויסוייד, אולם 'אמה-על-אמה' בו תישאר גלויה ותזכיר את העבר; סעודות מפוארות סביב אירועים חגיגיים יחגגו ברוב עם, אולם תיגרע מהן מנה שתסב את תשומת הלב לחסר; תכשיטי הנשים יענדו בהדר, אולם לא במלאות. בפירוט האמוראי מצורף לרשימה אירוע טרנספורמטיבי נוסף - נישואין. אפר שריפת המקדש המושם בראש חתנים, או בווריאציה שלנו – שבירת הכוס בחופה, המסמלים גם הם את זיכרון האובדן ואת היעדר השלימות, שביב של צער דווקא ברגעי הפלגת השמחה.¹

ברוח זו, אני מציעה לוותר על ההקפה השביעית, להפסיק

את הפיוט לפני סופו, לפגום סמלית בשלימות, בהרגל, במספר הטיפולוגי, להכיר במציאות של שבר.

יזכור

בארץ ישראל, שלא כמו בתפוצות, מתערבב בשמחת תורה חג שמיני עצרת, החג המקראי החותם את ימי הסוכות, שיש בו מכובד הדין של ימים נוראים. בחוויית התפילה, משתלכות תפילות הגשם מלאות הכיסופים בהקפות המתרוננות, ברכות הרגל עושפות את קריאת התורה מבראשית, תפילת היזכור הנוגה נארגת בברכת חתני וכלות התורה, ניגוני התשובה מתחלפים בצהלות ריקודים ואווירת היום נעה, משתרגת בין שמחה וכובד ראש. בחוויה הארץ ישראלית, כל אחד משני החגים משלים את רעהו ומאפיל על רעהו, אך, שמחת תורה, לתחושת, נטלה עד היום את הבכורה. שמא הגיעה העת לפנות מקום של כבוד לשמיני עצרת ולמשוך את הפרידה מימי הדין קמעא קמעא.

את ההקפה החסרה, נשלים בהקדמת תפילת היזכור לרגע סיום ההקפות. לאחר ששתקנו יחד, איחינו קרעים, גילינו אמפתיה, שמחנו שמחה מזוקקת ופיללנו תחינות, עולה הצורך להקדיש רגע לזיכרון פנים ושמות פרטיים, להתפלל לעילוי נשמתם של קרובי וקרובות משפחה, קדושי השואה, נופלי מערכות ישראל, ונרצחי טבח השבעה באוקטובר; ואף להפיל תחינה לשיבתם של החטופים והמפונים לביתם במהרה.

¹ ראו הרחבה על דגמי ההתמודדות עם ההורבן בסוגיה זו, במאמרי שיוצא לאור בימים אלו בגליון אופקים 5 של מכון הרטמן. / www.heb.hartman.org.il/topic/shalom-hartman-institute-/ journal-ofakim14

אציין כי הצעה זו נוגעת לשמחת תורה תשפ"ה, הנושאת את מטען יום השנה לטבח. יש לתת דעתנו על ההבדל בין חג שמחת תורה הראשון, המתרגש עלינו, לבין שמחות התורה של העתיד, שירחקו מן היום, ויוכלו לשאת את נטל הזיכרון באיזון אחר, במנשא צד, בבחינת ההבדל בין 'פסח מצרים' ל'פסח דורות'.

ולואי ונזכה לחגוג ולשמוח יחד עם החטופים והחטופות שישובו ציון ברינה ושיתקיימו בכולנו דברי מזמור תהלים, בפירוש מצודת ציון: "וְהִתְחַלְלֵל לֵז" - "והתחולל", מלשון תוחלת ותקווה" (תהלים לז, ומצודת ציון על אתר).

לחצו לקריאת המאמר מתוך החוברת 'עת ספוד ועת רקוד'
של מכון הדר <<

הקפות תשפ"ה - הצעה מותאמת הרב חנן זוניץ

לקראת חג שמחת תורה הקרוב עלו בשיח הציבורי שתי גישות קיצוניות באשר לציון אירועי הטרור שהתרחשו ביום שמחת תורה האחרון. האחת טענה שיש לבטל את השמחה והריקודים, או לפחות לצמצם אותם למינימום של שבע הקפות קצרות, שקטות ופשוטות, והאחרת סבורה שכל עמעום קמעא של השמחה, וכל הנכחה של מאורעות הדמים בתוככי החגים מהווה כניעה לטרור של אויבינו, שמצליחים לפגום ביום שמחת תורתנו.

ברצוני להסתייג משתי האפשרויות הללו, ולהציע דרך שלישית שתכריע ביניהן. הגישה המבטלת יכולה להתבסס על כך שהאופי השמח של שמחת תורה לא מסיני בא, אלא התפתח בדורות האחרונים ואף תפח לממדים שלא שערום אבותינו, ולכן לגיטימי לצמצם ולהעמיד את החג על עיקרו: שמיני עצרת. יש אף מקום לטעון שבשנה זו שמיני עצרת היה לשמיני עצבת, וקשה ביום זה לשמוח ובכך לכאורה לשכוח. אולם כנגד גישה זו אפשר לטעון שדווקא בתקופה זו אנו זקוקים לשמחה של מצווה שמבטאת את המשכיות הקיום היהודי הישראלי מתוך ביטחון, חיות וחיוניות. שמחת תורה העצימה שהתפתחה בישראל תורמת לחיזוק הקשר לתורה, לגיבוש הקהילה, להקניית מקום לנוער וצעירים בהווי בית הכנסת ועוד כמה מעלות טובות לה עלינו.

הגישה הדוגלת בשמחה וריקודים בלי כל שינוי משנים עברו, משנה למעשה ממסורת עמנו. מסורת החגים היהודית השכילה לשלב בין זיכרון כואב ועצב לבין שמחה והודיה. לראש השנה צמוד יום גדליה, לשמחת פורים קודם יום של תענית, בפסח אנו כורכים מרור של שיעבוד עם מצה של גאולה, ליום העצמאות הוצמד יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה, וביהדות אשכנז נוהגים להזכיר נשמות בעיצומם של ימים טובים, שישבוץ אזכורי השבר והנכחת החסר בצמידות לאירועי שמחה, והצמדת ימי אבל לימי הודיה, מעניקים לנו לגיטימציה לשמחה כנה שאין בה אסקפיזם או הדחקה ולא התעלמות מהרע. בכך ניתן מקום למגוון הרגשות הטבעיים והאנושיים שצריכים להיות מוטמעים בחיינו הדתיים והלאומיים.

החיבור של עבר והווה הוא מאפיין מרכזי של עם ישראל. הסופר ג'ונתן ספרן פויר כתב כי "ליהודים יש שישה חושים: מישוש, טעם, ראייה, ריח, שמיעה ו... זיכרון... כשיהודי נתקל בסיכה, הוא שואל: כמו מה זה נזכר?" ועולות בדעתו דקירות מדממות מן העבר. אוסיף ואומר שבשמחה תורה הקרובה כשיהודי ירקוד – הזיכרון ידקור (אותן אותיות). נרקוד כשעולים בזיכרוננו הטרי קולות הנפץ, הגנת הנפל ומצב השפל בו היינו. נרקוד ונזכור את הריקודים שרקדנו ביום הזה לפני שנה, ושחדלנו מרקוד, נזכור את הרוקדים שמקומם נפקד, אלה אשר ירדו להתפקד ולתפקד בהגנה על העם והארץ, ואת מי שלא שב ומקומו נפקד לעד.

מסורת ישראל הנחילה לנו גישה היודעת להטמיע את זיכרון

הצרות מבלי להקחות את שמחת החיים בהווה, ויודעת לאזן בין תוגה לתקווה, בין זיכרון לביטחון, בין אבל מצמית ליום טוב מצמית. שביל הזהב עליו אנו אמונים ממורשת חכמינו בא לידי ביטוי יפה בדברי רבי יהושע לפרושים שרצו לאמץ מנהגי אבלות קיצוניים בעקבות החורבן. רבי יהושע אמר להם: "שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה", אלא אמרו חכמים שאדם רשאי לבנות בית נאה, חתן ילכש בגדי פאר, אישה תעדה תכשיטיה והמשפחה תערוך סעודה גדולה כפי מאווייה, ובלבד שבכל אחד מאלה יהיה נוכח או חסר דבר מה. זכר לחורבן (ב"ב ס, ב).

שמחה יהודית יכולה להיות גדולה, אך היא תמיד בלתי שלמה. כאשר ראו חכמינו במשנתה החתונות של בניהם שהמשתתפים שמחים יתר על המידה, הם שברו כלי יקר ערך כדי לרסן ולמתן את השמחה (ברכות, ל, ב). וכך עד היום שמים בחופה אפר מקלה בראש חתנים, ובשיא ההתרגשות שבסיומה שוברים כוס כדי להזכיר את המציאות החסרה.

יום שמיני עצרת משלב בתוכו מקדמת דנא היבטים של דין ושל עצבת. תפילות הגשם נאמרות בניגון של ימים נוראים, שכן עננים כבדים של דאגות מעלינו מרחפים: האם נזכה לימי גשמים ולהצלחת יבולים או שבצורת קשה תאיים על החיים? הזכרת נשמות שנהוגה ביהדות אשכנז מאז חורבן הקהילות באירופה במהלך מסעי הצלב (גזרות תתנ"ו), מעלה את זכר הקסטטרופה

הלאומית של חורבן קהילות פאר ורציחת רבבות יהודים על לא עוול בכפם.

גם בקריאת התורה מתמזגת שמחת הסיום וההתחלה בצער פרידתו של משה. נזכור שהפסוקים האחרונים שבהם אנו מסיימים את התורה נכתבו בדמעה. חכמינו נחלקו בעניין שמונת הפסוקים האחרונים בתורה, שמתארים את מות משה וקבורתו ואת גדולת משה ומעלת ממשיכו: האם משה כתבם בדמעה או שיהושע כתבם? גם אם יהושע כתב פסוקים אלה, אין ספק שהוא כתבם כשדמעותיו יורדות על זקנו וחונקות את גרונו. מי יותר מיהושע חש בכל נימי נפשו את כאב האבדן של מורו ורבו?! מי כמו יהושע יכול היה לחוות את הבדידות האיומה והיתמות, כמנהיג חדש שכל כובד משא העם מעתה עליו ורבו המובהק עזבו?! מי כמו יהושע הגדול בענווה מכל אדם אחרי משה, דמעה וחש צביטה כשכתב: "ויהושע בן-נון מלא רוח חכמה"!!

מדי שנה נהגנו למחות את "עֶצֶב נְבוֹ", כהגדרת רחל המשוררת, אך השנה נכון שהוא ילווה אותנו גם בעת שאנו שמחים במורשתנו.

הצעה מעשית וממשית: הקפות שסוגרות מעגלים

כל אחת משבע ההקפות תוקדש לקבוצה אנושית מסוימת שקשורה לאירועים אלה. בהצעה שלפניכם מופיעים הנושאים המוצעים עם קישור לאחת מדמויות שבעת הרועים, פסוקים מתאימים לקריאה בהקפה ושירים מתאימים. ניתן ורצוי לבחור עד כמה מתאים לקהילתכם לאמץ את ההצעה, היכן תרחיבו והיכן תקצרו, וכיצד תביאו לידי ביטוי בהקפות שלכם את מה שהקהילה עברה בשנה זו.

ההקפה הראשונה תיוחד לחטופים בתפילה לשלומם ולשחרורם.

בזכות אברהם, איש החסד, שיצא למול ארבעה מלכים לחלץ את אחיינו החטוף, נזכה לראות בשיבת חטופינו וחטופותינו במהרה בשלום.

אם יש בקהילה אדם שקשור לאחד החטופים הוא יחזיק את ספר התורה ויאמר:

אָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָּא; אָנָּא ה' הַצְּלִיחָה נָּא; אָנָּא ה' עֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֲנוּ
אֱלֹהֵי הַרוּחוֹת הוֹשִׁיעָה נָּא. בּוֹחֵן לְקַבּוֹת הַצְּלִיחָה נָּא. גּוֹאֵל חֲזַק עֲנֵנוּ
בְּיוֹם קְרָאֲנוּ:

פסוקים מתאימים:

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבְּהוּ אָחִיו וַיֵּרָק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׂמֹנֶה
עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף ... וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וּרְכָשׁוֹ הִשִּׁיב וְגַם אֶת
הַנְּשִׁים וְאֶת הָעָם. (בראשית י"ד)

וּפְדֻיֵי ה' יִשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשֵׁם שִׁשׁוֹן
וְשִׂמְחָה יִשְׂגוּן נָסוּ גִזּוֹן וְאַנְחָה. (ישעיה נ"א)

לֵאמֹר לְאַסּוּרִים צֵאוּ לְאַשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגְלוּ ... לֹא יִרְעֲבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ
וְלֹא יִבֶּם שָׁרֵב וְשָׁמֵשׁ כִּי מִרְחֻמָּם יִנְהַגֶּם... (ישעיה מ"ט)

וַיִּנְעֻקוּ אֵל ה' בְּצַר לָהֶם מִמְצַקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם. יוֹצִיאֵם מִחֹשֶׁךְ
וְצִלְמוֹת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יִנְתַּק. יוֹדוּ לַה' חֲסֵדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם
(תהלים ק"ז)

שירים מתאימים:

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר עֲיָנִי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי / תִּפְלֵה לְעֵנֵי כִי
יִצְטַף / שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקֵים קְרָאתֶיהָ ה' / אָנָּא בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינֶךָ

תתיר צְרוּרָה / אָחִינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הַנְּתוּנִים בְּצָרָה וּבִשְׂכִיָּה...

ההקפה השנייה תוקדש לכל האזרחים שנרצחו במתקפת הטרור של ה-7/10 ובהמשך השנה, ולחללי צה"ל, המשטרה, כיתות הכוננות וכל אנשי כוחות הביטחון וההצלה שנהרגו במלחמת "חרבות ברזל".

בזכות יצחק, נאזר בגבורה, יזכור ה' ברחמים את בניו ובנותיו הגיבורים והתמים ותעמוד לכל ישראל זכותם וניוושע ברחמים. אם יש בקהילה משפחה שכולה חלילה, אחד מבני המשפחה יוביל את ההקפה, הוא יחזיק את ספר התורה ויאמר: דוֹבֵר צְדָקוֹת הוֹשִׁיעָה נָא. הָדוּר בְּלִבוֹשׁוֹ הַצְּלִיחָה נָא. וְתִיק וְחָסִיד עֲנְנוּ בְיוֹם קְרָאָנוּ:

פסוקים מתאימים:

לְמָה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אִיִּה אֱלֹהֵיהֶם יוֹדֵעַ בְּגוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּךְ (תהלים ע"ט)

אֶ-לֹהִים אֵל-דְּמִי-לֶךָ אֵל-תַּחֲרֹשׁ וְאֵל-תִּשְׁקֹט א-ל. (תהלים פ"ג)
בְּרַגְעַ קִטְוֹן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבְּצֶךָ. בְּשִׁצְפָּךְ קָצַף הַסְּתַרְתִּי
פְּנֵי רַגְעַ מִמֶּךָ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחֲמְתִּיךָ אָמַר גְּאֻלְךָ ה' (ישעיה נ"ד)
שירים מתאימים:

רַחֲם-נָא ה' אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ / מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים / ואפילו בהסתרה שבתוך ההסתרה / פִּי לֹא יִטַּשׁ ה' עִמּוֹ וְנִנְחַלְתּוּ לֹא יַעֲזֹב / רחמנא דעני לעניי ענינא.

ההקפה השלישית תוקדש לחיילי צה"ל ואנשי כוחות הבטחון המגנים ונלחמים על העם והארץ.

בזכות יעקב, הנאבק לילה שלם ולא נכנע, וזוכה לברכה ולשם
ישראל שנקרא עלינו, נזכה לרוח גבורה ועטרת נצחון.
את ההקפה יוביל אחד הלוחמים מהקהילה, הוא יחזיק את ספר
התורה ויאמר:

זָךְ וְיִשְׂרָאֵל, הוֹשִׁיעָה נָא. חוֹמַל דְּלַיִם, הַצְּלִיחָה נָא. טוֹב וּמְטִיב, עֲנִנּוּ
כְּיוֹם קָרְאָנוּ:

פסוקים מתאימים:

וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלֹת הַשָּׁחַר... לֹא יַעֲקֹב
יֵאמֹר עוֹד שָׁמָּה כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שָׁרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אַנְשֵׁים
וַתּוֹכַל (בראשית ל"ב)

וַאֲתָה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ... אַל תִּירָא כִּי עִמָּךְ אָנֹכִי...
אֲמַצְתִּיךָ אַף עֲזַרְתִּיךָ אַף תִּמְכַּתִּיךָ בְּיַמִּין צְדָקִי. (ישעיה מ"א)

כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶךָ וְרֵאִיתָ סוּס וַרְכָב עִם רַב מִמֶּךָ לֹא תִירָא
מֵהֶם כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶךְ מֵאָרֶץ מִצְרַיִם... כִּי ה' אֱלֹהֶיכֶם
הֵהָלֶךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אֵיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם. (דברים כ)
כִּי ה' וּבְרוּךְ צוּרֵי וַיָּרֶם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׂרָאֵל הָאֵל הַגִּתָּן נִקְמַת לִי...
מֵאֵיבֵי וּמִקְמֵי תְרוּמַמְנֵי מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצְלִילֵנִי. עַל כֵּן אוֹדֶךָ ה' בְּגוֹיִם
וְלִשְׁמֹךְ אֲזַמֵּר (שמואל ב' כ"ב)

לֹא תִירָא מִפַּחַד לִילָה מִחֶץ יַעוּף יוֹמָם... פֶּל מִצְדָּךְ אֶלַף וּרְכֻבָּה
מִיַּמִּינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יָצָשׁ. רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְיֵט וְשָׁלַמְתָּ רְשָׁעִים תִּרְאָה
(תהלים צ"א)

שירים מתאימים:

לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ / הוֹשִׁיעָה אֶת עַמָּךְ וּבְרַךְ אֶת

נְחַלְתָּךְ וּרְעָם וּנְשָׂאֵם עַד הָעוֹלָם / אֵל תִּירָא יִשְׂרָאֵל אֵל תִּירָא / עַם
יִשְׂרָאֵל לֹא מִפְחָד, ה' אֵלֶיךָ הוֹלֵךְ אִתְּךָ.

ההקפה הרביעית תוקדש לפצועי צה"ל ונפגעי מתקפות הטרור
בתפילה להחלמתם.

בזכות משה רועה עמו, שהתפלל לרפואת אחותו מרים ותפילתו
נענתה, נתפלל שישלח ה' רפואה שלמה לכל פצועי הגוף והנפש,
יסעדם ויחזקם לרפואה שלמה.

אם יש בקהילה פצוע/ה או קרוב של פצוע/ה, הוא יוביל את
ההקפה, יחזיק את ספר התורה ויאמר:

יִוֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת הוֹשִׁיעָה נָא. כְּבִיר וְנְאוֹר, הַצְּלִיחָה נָא. לֹכֵשׁ צְדָקוֹת
עַנְנֵנוּ כְּיוֹם קְרָאֵנוּ:

פסוקים מתאימים:

וַיִּצְעַק מִלְּשָׁה אֵל ה' לֵאמֹר אֶ-ל נָא רַפָּא נָא לָהּ. (במדבר יב)
וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֶ-לֶיךָ וְהִישָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה
וְהֶאֱזִינָה לְמִצְוֹתָיו וְשִׁמְרָתָ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּמִצְרַיִם
לֹא אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפָּאָךְ. (שמות טו)

שְׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלְתְּךָ רְאִיתִי אֶת דְּמַעְתְּךָ הִנְנִי רַפָּא לָךְ ... (מלכים ב' כ')
רַפָּאֲנִי ה' וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁעָה כִּי תִהְלְתִי אִתָּה. (ירמיה י"ז)
שירים מתאימים:

הנשמה לך והגוף פעלך / קִטְנִיתִי מִכָּל הַחֲסָדִים / כל העולם כולו
גשר צר מאוד / מִקִּימִי מֵעַפְר דָּל / אֶרְוֶמְךָ ה' כִּי דָלִיתָנִי

ההקפה החמישית תוקדש לכל תושבי הצפון והדרום שנאלצו
להתפנות מבתם.

בזכות אהרון הכהן, האוהב את כל עם ישראל ונושא את שמות כולם על ליבו תמיד, נתפלל לשיבת כל קהילות ישראל למקומן וחזרת המפונים לבתיהם בשמחה ובבטחון בקרוב.

אם יש בקהילה מפונים או קרובי משפחתם – אחד מהם יוביל את ההקפה, יקח את ספר התורה ויאמר:

מִלֶּךָ עוֹלָמִים הוֹשִׁיעָה נָא. נְאוּר וְאֲדִיר הַצְּלִיחָה נָא. סוּמְךָ נוֹפְלִים
עֲנֵנוּ כְּיוֹם קְרָאָנוּ:

פסוקים מתאימים:

וַעֲשִׂיתֶם אֵת חֻקֹּתַי וְאֵת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אִתָּם וְיִשְׁכַּחְתֶּם עַל
הָאָרֶץ לְכַטָּח. וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאֲכַלְתֶּם לְשִׂבְעָה וְיִשְׁכַּחְתֶּם לְכַטָּח
עֲלֶיהָ. (ויקרא כה)

וְנִתְּתִי שְׁלוֹם בְּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מִחְרִיד ... וְחָרַב לֹא תֵעָזֵר בְּאָרְצְכֶם.
וְרַדְפְתֶּם אֶת אִיְבֵיכֶם וְנִפְּלוּ לַפְּנֵיכֶם לְחָרֵב... וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי
אִתְּכֶם וְהִרְבִּיתִי אִתְּכֶם וְהִקִּימְתִי אֵת בְּרִיתִי אִתְּכֶם (ויקרא כ"ו)

הִרְחִיבִי מְקוֹם אֹהֶלְךָ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יְשׁוּ אֵל תַּחֲשֻׁכֵי הָאָרֶץ
מִיתְרֶיךָ וִיתְדֹתֶיךָ חֲזָקִי. כִּי יִמִּין וּשְׂמֹאל תִּפְרָצִי וְנִרְעָךְ גּוֹיִם יִירָשׁ
וְעָרִים נִשְׁמֹות יוֹשְׁבֵי (ישעיה ג"ד)

עֲנֵה סַעְרָה לֹא גָחַמָה הַגָּה אֲנֹכִי מִרְבִּיעַ בַּפּוּךְ אֲבֹנֶיךָ וְיִסְדֹּתֶיךָ
בַּסְּפִירִים. וְשִׁמְתִי בְּדָכָד שְׁמִשְׁתֶּיךָ וּשְׁעָרֶיךָ לְאֲבְנֵי אֲקָדָח וְכָל גְּבוּלְךָ
לְאֲבְנֵי חֶפֶץ (ישעיה ג"ד)

שירים מתאימים:

אֶחָת שְׁאֵלְתִי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ / הִשִּׁיבֵנו ה' אֵלֶיךָ וְנִשׁוּבָה /
שִׂמְחָה לְאֶרֶץ / וְהִבִּיאֹתֶינִי אֶל הַר קְדוֹשִׁי / כִּי נָחַם ה' צִיּוֹן נָחַם

פֶּל חֶרְבְּתִיָּהּ

ההקפה השישית תוקדש למשפחותיהם של המגויסים בסדיר, בקבע ובמילואים – בנות זוגם ובני זוגם, ילדיהם וכל התומכים בהם.

בזכות יוסף הצדיק, שזכה לחבר מחדש את משפחתו ולכלכל את בית אביו, נתפלל לכוחות גוף ונפש לכל בני המשפחות העומדים איתנים בעורף ומתמודדים עם אתגרי התקופה הגדולים.

נציג/ה מאחת ממשפחות אלו בקהילה (או כל ילדי משרתי המילואים בקהילה) יובילו את ההקפה. ויאמרו:
עוֹרֵךְ דְּלִים הוֹשִׁיעָה נָא. פוֹדֶה וּמְצִיל הַצְּלִיחָה נָא. צוֹר עוֹלָמִים עֲנֵנוּ
כִּיֹּם קָרָאנוּ:

פסוקים מתאימים:

וַיִּשְׁלַחנִי אֱ-לֹהִים לְפָנֶיכֶם לְשׁוֹם לָכֶם שְׂאֲרֵי כְּאֲרָץ וְלְהַחֲיִית לָכֶם
לְפָלִיטָה גְדוֹלָה (בראשית מ"ה)

הַמְלִאָה הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע יְכַרֵּךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם
אֲבֹתַי אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק וַיִּדְגּוּ לָרֶב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. (בראשית מ"ח)
אֲשֶׁת חַיִּל מִי מְצָא וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכָרָה... תָּנוּ לָהּ מִפְּרֵי יְדֵיהָ
וַיְהִלְלוּהָ בְּשַׁעְרֵים מְעֻשָׂיָהּ. (משלי ל"א)

שירים מתאימים:

וזכני לגדל בנים ובני בנים / הנחמדים מזהב ומפז רב / כה אמר
ה', זכרתי לך חסד נעוריך / בשעה שמלך המשיח בא / אלקים
צְבָאוֹת שׁוֹב נָא, הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וְרֵאֵה וּפְקֹד גְּפוֹן זֹאת.

ההקפה השביעית תתמקד בכל המתנדבים לסוגיהם השונים –

מהארץ ומהתפוצות – שתרמו מזמנם, מאונם ומהונם לסייע ולעודד את רוחם של חיילי צה"ל, של הפצועים, המשפחות השכולות והמפונים.

בזכות דוד המלך, שהתנדב להביא מזון וציידה לאחיו שבמערכה, ונדבה רוחו אותו לחרף נפשו מול גוליית לישועת עמו, נתפלל לכוחות לכל המתנדבים והמסייעים וברכת שמיים על התורמים והנותנים בנדיבות ובלב פתוח.

נכבד את מובילי יוזמות ההתנדבות בקהילה להוביל:

קדוש ונורא הושיעה נא. רחום וחנון הצליחה נא. שומר הבטחון
ענגו ביום קראנו: תומך תמימים הושיעה נא: תקיף לעד הצליחה
נא. תמים במעשיו ענגו ביום קראנו:

פסוקים מתאימים:

לב טהור ברא לי א-להים ורוח נכון חדש בקרבי אל תשליכני
מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני השיבה לי ששון ישעך ורוח
נדיבה תסמכני (תהלים נ"א)

וידעתי א-להי פי אתה בחן ללב ומישרים תרצה אני בישר לבכי
התנדבתי כל אלה ועתה עמך הנמצאו פה ראיתי בשמחה להתנדב
לך. (דברי הימים א' כ"ט)

והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבל
וכל אשר יעשה יצליח (תהלים א')

הלוא פריס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערם
וכסיתו ומבשרך לא תתעלם. אז יקע פשח אורך וארכתך מהרה
תצמח והלך לפניך צדקה כבוד ה' יאספק (ישעיה נ"ח)

טוב עין הוא יברך פי נתן מלחמו לדל. (משלי כב)

שירים מתאימים:

שְׁמַע ה' קוֹלִי אֶקְרָא וְחַנּוּנִי וְעֲנֵנִי / כי אמרתי עולם חסד יבנה /
אדרבה, תן בליבנו / וְקוֹזֵ ה' יִחַלְּפוּ כַחַ / אשריכם ישראל, לפני
מי אתם מטהרים / יחד, יחד, כולם קדושה לך ישלשו / ועל ידי
זה יושפע שפע רב / איש את רעהו יעזורו / עוד אבינו חי, עם
ישראל חי.

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים
ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרווחה ומאפילה
לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב.

לקהילות שמבנה זה פחות מתאים להן, יאה בכל מקרה לפתוח כל
הקפה בשיר נוגה. כשם שבשמחת תורה נאמרו קינות על משה, כך
בוודאי אפשר לשלב שירי תפילה שקטים לפני שעוברים לריקודים
שמחים. שירים כגון: שומר ישראל, אחינו כל בית ישראל, מי
שברך לחיילי צה"ל, רחם על ישראל עמך, קול ברמה נשמע, גם כי
אלך בגיא צלמוות, והיא שעמדה לאבותינו ולנו וכדומה.

הרעיון השלישי דורש היערכות מראש, והוא שכל קהילה תזמין
לשמחת תורה של שנה זו דמויות מייצגות הקשורות לאירועי
השנה: משפחות שכולות, פצועי צה"ל, אזרחים שבלטו בפעולות
גבורה או התנדבות וחסד, תושבי יישובים שהותקפו בשמחת תורה
או מפונים. אזרחים-אושפיזין אלה ישתפו את הציבור בחוויותיהם
בדברים שיישאו בקידוש או בסעודה, בבית הכנסת או בשיחה
בפני עצמה בקהילה.

"עָצַב נָבו", ילווה אותנו השנה בשמחת תורה, ודווקא מתוך העצב העם יתעצב, יתעצם כוחו, תתגדל רוחו, ונוכל להכריז קבל עולם ומלואו: "חזק, חזק ונתחזק" ולהתחיל בשמחה מבראשית.

לחצו לקריאת המאמר באסופה של בית הלל <<

'חזקן ואמץ' ו'מנוחה לישראל': קריאת שתי ההפטרות של שמיני עצרת ושמחת תורה השנה אילנה עב"ו גולן

מאז השבעה באוקטובר, שמחת תורה תשפ"ד, רבים תוהים כיצד נציין מעתה את שמחת תורה; אילו הקפות נקיים; איך ניתן לעצב ולקושי מקום; ומה המינון הנכון של השמחה שנוכל לשלב על סיום קריאת התורה. שאלות אלו עוררו דיונים רבים והעלו הצעות שונות. אני מבקשת להציע כאן הצעה נוספת המתבססת על ההפטרה שקוראים בחג שמיני עצרת, הוא שמחת תורה.

מאז הובא המנהג הבבלי לישראל של שמחת תורה ביום השמיני של סוכות, נדחק חג שמיני עצרת וכמעט שאינו מצוין, מלבד אזכורים בתפילה. בשונה מקהילות היהודים בחוץ לארץ, שחוגגות בנפרד את שמיני עצרת ביום השמיני ואת שמחת תורה למחרת, ביום טוב שני של גלויות, כ"ג בתשרי.

ההפטרה של שמיני עצרת הנאמרת רק בחוץ לארץ, לקוחה מספר מלכים א' פרק ה. היא מתארת את מעמד סיום חנוכת המקדש וכוללת את סיום תפילת שלמה: 'וַיְהִי כְּכֹלֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל אֶל ה' אֵת כָּל הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת קָם מִלְפָּנַי מְזִבַּח ה' מִקְרָעַע עַל בְּרַכְּיוֹ וּכְפָיו פָּרְשׂוֹת הַשָּׁמַיִם' (פס' נד).

ברכתו לעם נפתחת במילים:

'וַיַּעֲמֵד וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר.
בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר
לֹא נָפַל דְּבַר אֶחָד מִכֹּל דִּבְרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד
מֹשֶׁה עַבְדּוֹ' (פס' נה-נו).

הברכה מסתיימת בשילוח העם חזרה לביתו:

'כִּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ
לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמֹחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה
ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ' (פס' ס).

אנו רואים לנגד עינינו את שלמה המלך פורש את ידיו ומברך את
העם בקול גדול. בקריאת הברכה לכדו את עיני המילים 'בְּרוּךְ ה'
אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל' (פס' נו). הרי זו בחירה מעניינת
לפתוח כך ברכה בסיום של תפילה.

לפי ספר מלכים, ימי שלמה היו ימי שלום: 'וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל
לְכָטָח אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע כָּל יְמֵי
שְׁלֹמֹה' (מלכים א' ה, ה). זה עתה סיימו לבנות את בית המקדש
במפעל בנייה עצום, והממלכה קשרה קשרים נרחבים וכלכליים
עם מדינות האזור. נראה כי לא הייתה תקופה טובה יותר ליהודה
וישראל מתקופת שלמה ולכן בחירתו של שלמה בביטוי 'מנוחה'
מתארת היטב את המעמד הנפשי והמדיני בעת הזו.
המנהג הבבלי של שמחת קריאת התורה, שהובא לישראל ככל
הנראה בימי הביניים, מבקש לחגוג את סיום קריאת התורה כולה.

מנהג זה של קריאה מחזורית בתורה מבטא תפיסה גלותית ולא ציונית; רגע לפני הכניסה לארץ בספר דברים, אנו חוזרים אל נקודת ההתחלה בספר בראשית, ולמעשה לא מגיעים לעולם בקריאת התורה לארץ המובטחת. זו הסיבה שלהפטר שמחת תורה הנאמרת בארץ ישראל, נבחר הפרק הראשון מספר יהושע, כדי לא להשאירנו עם תאוותנו בידנו. פרק זה יוצר את ההמשכיות והמימוש של ההבטחה שניתנה לעם ישראל. בהפטרה זו מודגש הצורך והחובה בלימוד תורה, ובכך נותנת תוקף לקריאתה בשמחת תורה: 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיהך והגית בו יומם ולילה' (יהושע א, ח); והיא מעודדת את יהושע לצאת אל דרכי המאתגרת בהבטחה: 'הלא צויתך ה'זק ואמץ אל תערץ ואל תחת כי עמך ה' אלהיך בכל אשר תלך' (שם, ט).

שתי ההפטרות מתייחסות לתקופות שונות ולמנהיגים שונים. ההפטרה של ספר יהושע ניתנת למנהיג צבאי, ההולך לקראת עימות ומלחמה בכיבוש הארץ, ומחזקת אותו בשליחותו המאתגרת.

ההפטרה מספר מלכים לעומת זאת מתארת תקופת שלווה וישיבה לבטח עם שלמה המלך, איש הבריתות וההסכמים, אשר מברך את עמו במנוחה, ושולח איש איש לביתו, עם סיום חנוכת המזבח.

אני מבקשת להציע כי השנה, ביום שמחת תורה, נחרוג מעט מהמנהג הכבלי, ונקרא את ההפטרה מספר מלכים, במקום ההפטרה מיהושע או לצדה:

א. אפשרות אחת היא לקרוא את הפטרת שמיני עצרת (שלמה) במקום הפטרת שמחת תורה (יהושע), ובכך להנכיח את

הכמיהה שלנו למנוחה, לחזרת הא.נשים לביתם, לימי השקט ובטח בארצנו. תיאור תמונת עתיד כזו אחרי שנה של מלחמה קשה, שחוסר הוודאות בה רב, יכולה לנסוך בנו תקווה.

ב. אפשרות נוספת היא לקרוא את הפטרת שמיני עצרת בנוסף על הפטרת שמחת תורה. הצעה זו היא חידוש של מנהג עתיק מימי הבינים של קריאת שתי הפטרות. כך, לצד הקריאה 'חזק ואמץ' הנצרכת לנו בתקופה קשה זו, ומתוך הבנה כי ייתכן שהמלחמה תימשך עוד זמן מה - תונח גם הקריאה למנוחה ולמציאות אחרת. השילוב של שתי הפטרות ינכיח את המתח בין המשך המלחמה ולבין התקווה.

נדמה לי כי עצם שינוי המנהג בקריאת ההפטרה, יאפשר לנו לבטא במעמד קריאת התורה את האמירה כי השנה הדברים הם אחרים.

*

הַרְבֵּה מַרִּים גִּאֲנוּ

אָנִי תוֹרָה
פְּשוּטָה לְכֹל
עוֹמֶדֶת לְפָנַי
וְקוֹרֵאת: - שְׁמַע!
אֶחָד! גָּדוֹל! קְדוֹשׁ!
רַחֵם עַל הָאֲדָמָה הַמְדַמְמֶת הַזֶּה
וּפְרֵשׁ שְׁלוֹם עַל יוֹשְׁבֵיהָ
כִּי עֲרָמָה הִיא וְנִטּוּלַת כֹּל
אֲנוּסָה וּפְצוּעָה
מִבְקָשֵׁת הַצֵּלָה
עֲטֵף אֹתָהּ בְּזִרְעוֹתַי
הֲגֵן עָלַי

***

אָנִי אִשָּׁה
לְבוּשָׁה וּבְעֵלַת קוֹל
עוֹטֶפֶת בְּזִרְעוֹתַי אֶת הַתּוֹרָה
בְּרוּךְ, בְּעֵדִינּוֹת, בְּאַהֲבָה
קוֹרֵאת: "שְׁמַע!"

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

זכור אב גרסת שמחת תורה תשפ"ה

הרבנית שלומית פיאמנטה

הפיוט במקורות מקדיש כל בית לאחד האבות או מנהיגי האומה - אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן - והבית האחרון מוקדש לכל שבטי ישראל.

כאן מוצעת תוספת של שלושה בתים המוקדשים לבנים - לתושבי עוטף עזה, ללוחמים ולחטופים.

נשמר מבנה הפיוט המקורי בו כל בית מתחיל ב"זכור" וכל שורה מסתיימת ב"מים", ובסוף כל בית שורת בקשת גשם מתחלפת.

תושבי עוטף עזה מתוארים כבנים ששבו לארצם כאפיקי מים - בעקבות תיאור שיבת ציון "כְּאֶפִיקִים בְּנָגַב" (תהילים קכ"ו).

יום הפרעות מתואר כיום זעם, שמתקשר לבקשת הגשם דרך הפסוק "כִּן אָדָם אָמַר לֵה אֵת אֶרֶץ לֹא מְטַהֵרָה הִיא לֹא גִשְׁמָה בְּיוֹם זַעַם" (יחזקאל כ"ב). המתקפה מתוארת כמבול בשל שמה בפי החמאס, "טופאן אל-אקצה".

הביטוי "כפחות מְנַעוּל" מתייחס לדלתות הממ"דים שאותן אהזו המותקפים, אך מזכיר גם את "מור עֵבֶר עַל כְּפוֹת הַמְּנַעוּל" ברגע של החמצת המפגש בין הדוד לרעייה (שיר השירים ה').

צעקת הדם מזכירה את רצח הבל על ידי קין, "קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה" (בראשית ד').

זָכֹר בְּנִים לְאַרְצָם שָׁבוּ כְּאֶפִיקֵי מַיִם
בְּיוֹם זַעַם תִּקְפוּם זְדִים כְּמַבּוּל מַיִם
בְּאֶחָזֶם כְּפוֹת מְנַעוּל דְּמַעוֹתֶם כְּמַיִם
שָׁמַע צִעֲקַת דְּמָם נָגַר כְּמַיִם
כְּעַבוּרָם אֵל תִּמְנַע מַיִם.

החיילים היוצאים לקרב ביום שבו מתפללים על הגשם, ומתוארים כ"באי באש ובמים" כפי שמוזכר בתפילת "אבינו מלכנו" שנאמרה רבות בתקופת המלחמה.

זָכַר אֱלֹפֵי הַשָּׁמַיִם לְקֶרֶב בְּיוֹם תְּפִלַּת מַיִם
לְמַעַן אֲחִים בָּאוּ בְּאֵשׁ וּמַיִם
בְּאַהֲבַת עַמָּךְ לְבָם רָגַשׁ כְּהַמִּית מַיִם
גְּבוּרָתָם כְּנִהַר שׁוֹטֵף מַיִם
בְּצִדְקָם חֵן חֲשֵׁרַת מַיִם.

החטופים נחטפו "בשמיני לדין מים" - היום השמיני לחג הסוכות שבו נידונים על המים (משנה ראש השנה א') המילים "תלאה" ו"מוחשכים" לקוחות מקינת הגבר (איכה ג') המתאר מצב דומה לשבי - "כְּנִהַר עָלֵי וַיִּקַּף רֹאשׁ וּתְלָאָה. כְּמִחְשָׁכִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם". "בור אין בו מים" מזכיר את בורו של יוסף, שאין בו מים ויש בו נחשים ועקרבים מסוכנים. גם יוסף נחטף והפך לאסיר ולעבד על לא עוול בכפו, ויש תקווה שכמוהו החטופים יזכו לצאת מהבור ולהתאחד עם משפחותיהם. השיבה מתוארת "קָעַב מַיִם" כאיזכור בני ובנות ציון - "מִי אֵלֶּה קָעַב תְּעוּפִינָה וְכִיּוֹנִים אֵל אֲרַבְתִּיהֶם". בנבואת הנחמה (ישעיה ט').

זָכַר הַחַטּוּפִים וְחַטּוּפוֹת בְּשִׁמְיֵנִי לְדִין מַיִם
כְּעֵלֶה גְּלֶכְדוּ בְּזָרִים מַיִם
בְּתִלְאָה כְּמִחְשָׁכִים בְּבוֹר אֵין בוֹ מַיִם
רַחֵם וּפְדֵם כְּמַעוֹף יוֹנִים וּכְעַב מַיִם
כְּעַבוּרָם אֵל תִּמְנַע מַיִם.

לחצו לקריאת המאמר באסופה של בית הלל <<

יזכור תשפ"ה

רבי נריה רפאל כנפו וצוות התפילה בקהילת ציון

בקשה על הגשם ועל מים-חיים ועל התקומה ועל השיבה של החטופים והחטופות, הלוחמים והלוחמות, המפונים והמפונות לבתיהם לשלום. מבוסס על הנוסח הספרדי המקובל ונערך לשמיני עצרת שנת ה'תשפ"ה על ידי רבי נריה רפאל כנפו וצוות התפילה בקהילת ציון.

אל חי יפתח אוצרות שמים

ישב רוחו יזלו מים:

בגשמי רצון תברך עדה

כפחי יגון. בצפור לכודה

בצדקת לוחמים לא חכו לפקדה

יצאו בטורם בקשו על המים

ישב רוחו יזלו מים:

גשם נדבות. משמי עליה

תוריד בציה. רב עליה

בצדקת אמהות מלאות צפיה

לשיבת בנים לשתות המים

ישב רוחו יזלו מים:

דְּלֵה עֲמָךְ מִמְהוּמָה וְהַצֵּל
וְרוּחַ קְדוֹשְׁךָ עָלָיו הַאֲצֵל
בְּצַדִּיקַת טְמוּנִים עַל הַר הַרְצֵל
לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל חֲצֹבוּ הַמַּיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם:

הָאֵר פָּנִים. עַל עַם דֵּל בְּשׁוּעוֹ
נִלְכַּד בְּפִשְׁעוֹ. וְעַל כֵּן אַחֵר יִשְׁעוֹ
בְּצַדִּיקַת נְעֻקְרוֹ אֵת בֵּיתָם וְיִצְאוּ
לְבְּאֵרֵי יִשׁוּבוּ, לְמַקּוֹר מַיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם:

וְתִזְיֵל מְטָרוֹת עֵז מִמְעוֹנִים
וּמַיִם חַיִּים יוֹרִיקוֹן עֲנָנִים
בְּצַדִּיקַת נְחֻטְפוֹ מִגְּבוּלוֹת עֲשָׂנִים
יִשׁוּבוּ בְּטָרֵם דְּרִישָׁה עַל הַמַּיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם:

זְכַר רַחֲמֶיךָ יוֹצֵר מְאוֹרוֹת
וְצוּהָ עֶבְרֶיךָ יִרְקוּן אוֹרוֹת
בְּצַדִּיקַת חֲקֵלָאִים, שׁוֹאֲבִים בְּאוֹרוֹת
מִשְׁקִים בְּאִמּוּנָה בְּצִנּוּרוֹת הַמַּיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם:

חֲשֶׁרֶת מַיִם עַל יַבְשָׁה
תִּזְיֵל וְתוֹצִיא אֶבֶן הַרְאֵשָׁה
בְּצַדִּיקַת יִשְׂרָאֵל כָּל אִישׁ וְאִישָׁה
מִשְׁקִים כָּל צָמָא מְעַט מַיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם:

מְזוֹר וּמְרַפָּא לְגוֹ תַמְצִיא
וּלְבַת יִשְׂרָאֵל: חֲזָקִי וְאַמְצִי
בְּגִשְׁמֵי שְׁלוֹם לְמַעַן מוֹצִיא
מִחֲלָמִישׁ לְמַעַיְנֹו מַיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם:

אל חי יפתח אוצרות שמייים גרסת תשפ"ה

הרבנית שלומית פיאמנטה

מבנה הפיוט: בתים על סדר הא"ב המוקדשים לפי הסדר לאברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, דוד, אליהו. הבית האחרון בפיוט מוקדש לקב"ה בעצמו. בנוסח המובא כאן שונו שתיים-שלוש שורות בכל בית (מודגשות) כדי להדגיש באותן דמויות צדדים הרלוונטיים למלחמה ולאירועי שמחת תורה דאשתקד. שני הבתים האחרונים הוסבו לעסוק בעם ישראל ובחטופים.

אל חי יפתח אוצרות שמים

ישב רוחו יזלו מים

בגשמי רצון תברך עדה

בפחי גזן כצפור לכודה

בצדקת אב רדף להשיב שדודה

עד חובה להפזות פנהרות מים

ישב רוחו יזלו מים

הבית מוקדש לאברהם. חלקו הראשון מציג, גם במקור, את מצבה העגום של העדה הלכודה ביגון. חלקו השני - המחודש - מתייחס לרדיפת אברהם אחר צבא ארבעת המלכים להצלת לוט עם כל שבויי סדום השדודה, ולהצלחתו בקרב נגדם במקום הנקרא חובה. אברהם יוצא לקרב להציל את לוט אף שיחסי הכוחות נוטים בבירור לרעתו, מצליח בקרב ושומר על עמדותיו המוסריות (בראשית י"ד).

גִּשְׁם נְדָבוֹת מְשֻׁמֵי עֲלֵיָהּ
תוֹרִיד בְּצִיָּה רַב עֲלֵיָהּ
בְּצִדְקַת נֶעְקֵד בְּהַר הַמִּזְרֵיָה
בְּרַךְ בְּגֵרָר עַל בְּאֵרוֹת מַיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם

דְּלָה עֲמָךְ מִמְהוּמָה וְהַצֵּל
וְרוּחַ קְדִישְׁךָ עָלֵינוּ הַאֲצֵל
בְּצִדְקַת אִישׁ תָּם שָׁרָה עִם אֵל
לְאִישׁ יָכַל וַיְבָרֶךְ בְּמַעֲבַר מַיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם

הָאֵר פְּנִיִם עַל עִם דָּל בְּשִׁעוֹ
גִּלְכָד בְּפִשְׁעוֹ וְעַל כֵּן אַחַר יִשְׁעוֹ
בְּצִדְקַת עֲנֵנוּ הַתִּיַצֵּב מוּל פְּרַעֲהַ
לְהַצִּיל אֶחָיו וְלִמְשׁוֹתָם מִמַּיִם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם

הבית מוקדש ליצחק.
לצד אזכור העקדה שבמקור מוזכרת כאן
הברכה שזכה בה יצחק בעבודת האדמה
לאחר מאבק עיקש עם הפלישתים באזור
נחל גרר - עושף עזה דהיום. בדמותו של
יצחק בולטים הקשר לאדמה והמסירות
לחקלאות, המניבה ברכה (בראשית כ"ו).

הבית מוקדש ליעקב.
נוסף אזכור מאבקו באיש/מלאך במעבר
יבוק - מאבק שבזכותו קיבל את שמו
(ושמנו) ישראל, המסמל את הניצחון
בעיני אֱלֹהִים ואדם ואת הברכה
שהתברך שם יעקב (בראשית ל"ב).

הבית מוקדש למשה.
במקור הבית מתמקד בכריחת משה
מפני פרעה אל הבאר במדין, כאן הוחלף
הדגש דווקא להתייצבותו בפני פרעה
למען הצלת עם ישראל (שמות ט'),
ולהוצאת עם ישראל ממצרים המשולה
למשייה ממים - כפי שנרמז בקריעת ים
סוף (שמות י"ד) ובשמו של משה. העם
מוזכר כ"אחיו" ע"פ הפסוק "וַיַּגְדֵּל מֹשֶׁה
וַיֵּצֵא אֶל אָחָיו" (שמות ב').

הבית מוקדש לאהרן.
 במקור, השורה השנייה מבקשת על פירות השנה "יהיו דשנים", כאן הוחלפה הבקשה ל"יינשאו ברננים" כרמז להבטחת שיבת ציון "בא יבוא כְּרֶנֶה נְשֵׂא אֶלְמִתִּיר" (תהלים קכ"ו) המתאימה לתחושה של בקשת הגשם, לקראת הזריעה.
 השורות הבאות מזכירות את נשיאת שמות בני ישראל על ליבו של אהרן, בחושן הקשור בעבותות לאפודה. העבותות מתוארות כעבותות אהבה שכן כך מאופיין אהרן - "אוהב את הבריות", והאהבה מקושרת לפסוק בשיר השירים "מִיָּם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֶהָבָה", המתאר את עוצמת אהבת הדוד והרעיה גם מול אתגרים (שיר השירים ח').

הבית מוקדש לדוד.
 הוכנס אזכור רדיפת דוד אחר גדוד העמלקים שפשטו על צקלג וחטפו נשים וילדים, והצלחתו במלחמה להשיבם בשלום תוך שהתחזק "בה' אֱלֹהֵיו" (שמואל א' ל').
 קישור דוד למים בסיום הבית מזכיר את הפסוק "כִּי־אֶל־תַּעֲרַג עַל־אֶפְיָקִי מֵיָּם כִּן נִפְשֵׁי תַעֲרַג אֶלְיָי אֶ-לֵהִים" (תהלים מ"ב) כדי להוסיף את הפן של האמונה, התפילה והדבקות בה' המאפיין את דוד והמחובר לתוכן תפילות הגשם.

וְתִזְלַל מְטָרוֹת עֵז מִמְעוֹנִים
 וּתְבוֹאוֹת שָׁנָה יִנְשְׂאוּ בְרַנְנִים
 בְּצִדְקַת נְשֵׂא עַל לְבוֹ שְׁמוֹת בָּנִים
 בְּעִבּוֹתוֹת אֶהָבָה לֹא יִכְבוּ מֵיָּם
 יִשָּׁב רִוְחוֹ יִזְלוּ מֵיָּם

זָכַר רַחֲמֵיךָ יוֹצֵר מְאוֹרוֹת
 וְצִוְיָה עֲקִיבָה יְרִיקוֹן אוֹרוֹת
 בְּצִדְקַת רוֹדְף גְּדוּד לְהִשִּׁיב בְּרוֹת
 אֶלְיָי יַעֲרַג כְּאֶל עַל מֵיָּם
 יִשָּׁב רִוְחוֹ יִזְלוּ מֵיָּם

חֲשֶׁרֶת מִיַּם עַל יַבְשָׁה
תִּזְלַל וְתוֹצִיא אֶכֶן הָרֵאשָׁה
בְּצִדְקַת אֲמָה מוֹסֶרֶת נִפְשָׁה
נִקֵּם נִקְמַת דָּם גִּשְׁפֵּךְ כַּמִּים
יֵשֵׁב רוּחוֹ יָזְלוּ מִיַּם

הבית המקורי מוקדש לאליהו, אבל כאן הוסב לעם ישראל בכללותו - האומה המוסרת נפשה. בהקשר זה מובעת בקשה מה' לנקום נקמת הדם שנשפך כמים, מתוך תפיסה שהאומה אינה יכולה לנקום בעצמה - כי הנקמה בידי ה' לבדו, והבקשה מהדהדת את הפסוק "הֲרִנֵּנוּ גוֹיִם עִמּוֹ כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם וְנִקֵּם יֵשֵׁב לְצַרְיוֹ וְכִפָּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ" (דברים ל"ב) שהקשרו הענשת מי שיפגע בעם ישראל בעת הסתר פנים.

טְרַפֵּי צֶמַח אֲדָמָה הַמְצִיא
הִפְקֵן רְצוּנֵי טוֹקֵי וְאֲמָצִי
בְּגִשְׁמֵי נִדְבוֹת וּבְנֶס לְהוֹצִיא
אֲהוּבִים מִבּוֹר אֲשֶׁר אֵין בּוֹ מִיַּם
יֵשֵׁב רוּחוֹ יָזְלוּ מִיַּם

הבית המקורי מוקדש לקב"ה, "המוציא מחלמיש למעינו מים", ומבקש שיחזק ויאמץ את המתפלל/ת בגשם נדבות. כאן התווספה בקשה לנס שיוציא את האהובים - החטופים - מבור הנמשל כאן לבור יוסף שאין בו מים (בראשית ל"ז), ויש בו נחשים ועקרבים מסוכנים (רש"י לפי שבת כ"ב ע"א ובראשית רבה פ"ד ט"ז). כדי לחלץ את החטופים מהבור נדרש חיבור בין חוזק ואומץ אנושיים ובין נס משמים.

לחצו לקריאת המאמר באסופה של בית הלל <<

יזכור תשפ"ה

ד"ר אריאל פיקאר

המסורת היהודית יצרה דפוסים שונים לזיכרון אלו שאינם איתנו עוד. תפילת יזכור היא אחת מהן, המגיעה בלב החגיגות ולכמה דקות מאפילה בעצב וכובד ראש על שמחת החג. בשנה זו בה כולנו אבלים כעם, ניתן לאבל הלאומי מקום בתפילת יזכור לצד האבל הפרטי והאישי של המשפחות.

קרובי משפחתנו שהלכו לעולמם הם תמיד חלק מחיינו ואנו מזכירים ונזכרים בהם מעת לעת. המסורת היהודית יצרה דפוסים שונים לזיכרון הנפטרים. יש טקסי אבלות של הקבורה, השבעה, השלושים, אחד-עשר חודש ושנים-עשר חודש. מעבר לזה, יש טקסים ותפילות לתאריך הפטירה מדי שנה (יארצייט). בקהילות הספרדים אומרים את תפילת "אשכבה" בזמן שקרוב משפחה של הנפטר עולה לתורה בסמוך ליום השנה: בשני או חמישי, בשבת או בחג. האשכנזים נוהגים לומר את תפילת "אל מלא רחמים" בקריאת התורה במנחה בשבת הסמוכה ליום הפטירה. לאשכנזים מנהג נוסף, והוא לומר את תפילת "יזכור" ביום הכיפורים, בשמחת תורה, בשביעי של פסח ובשבועות (ללא תלות ביום השנה). בימים אלו, של שמחה והתעלות אנו נזכרים במי שאינם איתנו ברגעים מיוחדים אלו. תפילה מיוחדת זו אשר רבים מקפידים לאומרה יוצרת בבית הכנסת אווירה של עצב וכובד ראש בעיצומם של ימי השמחה. ואולי יש בה מן הניסיון לקיים את הפרדוקס של "נגילו

בְּרַעְדָּה – בַּמְקוֹם גִּילָה שֶׁמֶ תְּהֵא רַעְדָּה (בְּכָלִי יוֹמָא ד ע"ב).
בַּסַּפֵּר קִיצוֹר שׁוֹלְחֵן עֲרוֹךְ (קֶלֶג, כֵּא) מוֹבָאִים שְׁנֵי מִנְהַגִּים אֲשֶׁכְּנֻזִיִּים
הַקְּשׁוּרִים בַּתְּפִילָה זֶה: "וְנִוְהֶגֶינן כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָב וְאָם, יוֹצֵא מִבֵּית
הַכְּנֶסֶת בְּשַׁעַת הַזְּפֶרֶת נְשָׁמוֹת. גַּם נוֹהֶגֶינן שְׁפָתַיִךְ שְׁנָה רֵאשׁוֹנָה
לְמִיתַת הָאָב אוֹ הָאָם, יוֹצֵא גַם בֵּן מִבֵּית הַכְּנֶסֶת". הַמְּנַהֵג הַרֵאשׁוֹן
(שְׁבַקְהִילוֹת רַבּוֹת הַחֲלִישׁוֹ לְבַטֵּל אוֹתוֹ וְאֵף לְהוֹסִיף תְּפִילָה לְמִי
שֶׁהוֹרִי בַחַיִּים) מַצְבִּיעַ עַל הַחֲרָדָה הַעֲמוּקָה שֶׁלֵּנוּ מִנּוֹכַחוֹתוֹ שֶׁל
הַמוֹוֹת. מִי שֶׁקְּרוּבֵיו בַחַיִּים מַעֲדִיף שֶׁלֹּא לְהִיּוֹת בַּמַּחֲצִיטָה שֶׁל אֱלוֹ
הַמְּזַכְרִים אֶת הַמַּתִּים. הַמְּנַהֵג הַשְּׁנִי הוּא שֶׁאֵין מְזַכְרִים נִשְׁמוֹת
בַּשְּׁנָה הַרֵאשׁוֹנָה לְאַחַר פְּטִירַת קְרוֹב הַמִּשְׁפָּחָה. אַחַת הַסִּיבּוֹת לְכַךְ
הִיא הַחֲשֵׁשׁ שֶׁבַּשְּׁנָה הַרֵאשׁוֹנָה, כִּשְׁהַאֲבִלוֹת עוֹד טְרִיִּיהַ כֹּל כֶּךְ
עֲלוּלָה אֲמִירַת הַ"יִּזְכוּר" לְהִיּוֹת טְרִיגֵר קֶשֶׁה מְדִי עֲבוּר הַאֲבָלִים וְרַק
בַּשְּׁנָה שֶׁאַחֲרֶיהָ יוֹכְלוּ לְהַתְּמוּדֵד עִם רַגַע קֶשֶׁה זֶה.

נִדְמָה לִי שֶׁבַּחַג שְׁמַחַת תּוֹרָה בַּשְּׁנָה זֶה, יוֹם הַזִּיכּוֹרֵן הַרֵאשׁוֹן לְאַסּוֹן
תְּשַׁפ"ד, עֲלִינוּ כַּקְּהִילוֹת לְהַתִּיחַס בְּאוֹפֵן שׁוֹנֵה לְתַפִּילַת הַיִּזְכוּר הַזֶּה
שֶׁבָּה נִזְכִּיר גַם אֶת חֲלָלֵי שְׁמַחַת תּוֹרָה וְהַמִּלְחָמָה שֶׁבָּאָה בַּעֲקֻבוּתֶיהָ.
בַּשְּׁנָה זֶה כּוֹלְנוּ אֲבָלִים, בֵּין אֱלוֹ שֶׁאֲבָדוּ קְרוֹב מִשְׁפָּחָה וּבֵין אֱלוֹ שֶׁלֹּא.
כוֹלְנוּ אֲבָלִים מִפְּנֵי שֶׁחֲלָלִינוּ נִפְלוּ עַל קְדוּשַׁת ה', הֵם נִרְצָחוּ אוֹ נִפְלוּ
בְּקֶרֶב, בְּשֶׁל הִיּוֹתֵם יְהוּדִים וְיְהוּדִיוֹת, יִשְׂרָאֵלִים וְיִשְׂרָאֵלִיוֹת. כַּכֵּאלוֹ,
הֵם יִצְגוּ אֶת כּוֹלְנוּ. כּוֹלְנוּ אֲבָלִים בְּגַלֵּל שֶׁהָאִיוֹם עַל מְדִינַת יִשְׂרָאֵל
הוּא אִיוֹם עַל כָּל יִשְׂרָאֵלִי וְעַל כָּל יְהוּדִי בְּעוֹלָם. כּוֹלְנוּ אֲבָלִים בְּגַלֵּל
שֶׁטֶרֶם הַצִּלְחָנוּ לְשַׁחֲרַר אֶת כָּל הַחֲטוּפוֹת וְהַחֲטוּפִים הַחַיִּים וְלְהַבִּיאַ
אֶת כָּל מַתִּינוּ לְקַבֵּר יִשְׂרָאֵל. בַּשְּׁנָה זֶה, אֵף אַחַד אֵינוּ יוֹכֵל לְהַתְּרַחֵק
וְלְהַגִּיד לְעַצְמוֹ שֶׁהוּא אֵינוּ אֲכַל. בַּשְּׁנָה זֶה, אֲנוּ נֹאֲלָצִים לְצִיֵּן אֶת

שמחת תורה כשצער ושמחה, אבל ותקווה משמשים בערבוביה. ולכן, למרות הקושי והחשש נזכיר גם את הנרצחים והנופלים בקרב של שנה זו. איננו יכולים להרשות לעצמנו את הפריבילגיה של חיים בבועה. בהזכרת נשמות של שמחת תורה תשפ"ה נבטא את כאבנו ואבלנו הלאומי ואת השתתפותנו בכאבם העצום של המשפחות הרבות שעבורם זהו אבל פרטי ואישי.

לחצו לקריאת המאמר מתוך החוברת 'עת ספוד ועת רקוד'
של מכון הדר <<

יזכור - לחללי טבח שמחת תורה

הרב בנימין הולצמן

יזכר אלהים את הנשמות הטהורות של חללי טבח שמחת תורה תשפ"ד.
את הנרצחים והנרצחות, אנשים נשים זקנים וטף, ובהם גם הזר
והתושב, בקבוצים, במושבים ובקערים, בכפיתים, במסכה ובדרכים.

את אמיצי הלב, אזרחים וחיילים, שנהלצו להגנת הישובים.
את לוחמי פתות הפוננות ומצבי הגדר, את לוחמי המשטרה וכוחות
הבטחון, ואת אנשי פוחות החלוצי וההצלה.

יזכר ישראל, ויאבל על חקמת הזקנים, על אהבת ההורים, על זיו
העלומים ועל תמימות הילדים.

זכר לנו עקדתם ותעמד לנו ולכל ישראל זכותם, ארץ אל תכסי דמם.
ינוחו בשלום על משכבותם.
ונאמר אמן.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

אֲחִינוּ וְאֲחִיוֹתֵינוּ -
הַנְּשׁוּבוּיִים וְהַנְּשׁוּבוֹת,
הַנְּחֻנִים בְּצָרָה וּבְנִשְׁבִּיָּה,
הַעֹמְדִים בֵּין בָּיִם וּבֵין בֵּינֵינָשָׁה,
הַמְּקוּם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם,
וְיוֹצִיאֵם מִצָּרָה לְרוּחָה,
וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה,
וּמִנְשֻׁעַבֹּד לְגֵאֲלָה,
הַנְּשֹׂא בַעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב,
וְאָמְרוּ אָמֵן.

לחצו לקריאה במגזין גלויה <<

מגזין גלויה מפרסם מעת לעת קולות קוראים וניתן לשלוח עוד

יצירות בנושא האסופה ובנושאים נוספים:

gluya.org | gluya@gluya.org

גלויה | לדבר נלוות
על מה שכמוס

רשות הרבים
התורה וההנהגה לישראל
יהדות ישראלית

גלויה רשותה
אגודת עמשוית ברשות הרבים

ישיבה
השילוח והתורמים העולמיים
הישרות ישראלית

מכון שיטים
ארכיון התנועה הקוֹמֵבֵי

הדר
חובת עבודה - 198

בית המדרש לרבנים
ע"ש שכתר
Rabbinical Seminary

הקולג'
מכון
ללימודי
יהדות

מבוע
התנועה הקוֹמֵבֵי

משיב הרומ

בית ישראל
אגודת קהילת תל אביב

בית ישראל
אגודת קהילת תל אביב

ציון
קהילה ארגונית

מכון הרטמן
SHALOM HARTMAN
INSTITUTE

רבנות
ישראלית

המדרשה
בחדשים
יצורים ידות ישראלית

Proudly Funded By
UJA Federation
NEW YORK

THE HONEY
FOUNDATION
FOR ISRAEL

